

Styresak

Til: Universitetsstyret
Fra: Universitetsdirektøren

Sakstype: Orienteringssak
Møtesaksnr: O-sak 13/22
Møtenr: 7/2022
Møtedato: 06. desember 2022
Notatdato: 29. november 2022
Arkivsaksnr: 2008/3197
Saksbehandler: Bente Hennie Strandh

Orienteringer fra universitetsdirektøren

Saker tatt på fullmakt (rektorfullmaktssaker):

- Rektorfullmaktnotat om fordeling av studieplasser for flytninger, datert 1. oktober 2022
- Oppnevning av nytt styre for UiO: Demokrati, datert 31.10.22
- Oppnevning av nytt sture for UiO: Energi og miljø, datert 31.10.2022
- Oppnevning av midlertidige styrerepresentanter for fast og midlertidig vitenskapelige ansatte til styret for UiO: Demokrati datert 03.11.2022
- Rektorsfullmaktsnotat om utlysning av studietilbud for flyktninger våren 2023, datert 23. november 2023

Vedlegg til notatene er tilgjengelig på forespørsel.

Øvrige saker:

- UiOs veikart for forskningsinfrastruktur 2022
- Kunnskapsdepartementet vedrørende kategoriene i finansieringssystemet for universiteter og høyskoler.
- Utvikling av bærekraftshuset/UiO Sustainability Hub ved UiO
- Referat fra møte med de ansattes organisasjoner 16.11.2022
- Referat fra møte med de ansattes organisasjoner 24.11.2022 (ettersendes)

UNIVERSITETET I OSLO

Arne Benjaminsen
universitetsdirektør

Bente Hennie Strandh
seniorrådgiver

Rektorfullmakt

Til rektor på fullmakt fra universitetsstyret

Dato: 1. oktober 2022

Saksnr.: 2022/6743 BIRGIBRO

Rektorfullmaktnotat om fordeling av studieplasser for flyktninger

Stortinget vedtok den 5. mai 2022 økonomiske tiltak som følge av krigen i Ukraina i Statsbudsjettet 2022, jf. [Prop. 78S \(2021-2022\)](#) og [Innst. 270 S \(2021-2022\)](#). Som del av vedtaket ble det tildelt midler til universiteter og høyskoler for å midlertidig øke utdanningskapasiteten. Universitetet i Oslo (UiO) fikk 100 fireårige studieplasser i finansieringskategori D.

Føringen for midlene følger av vedtaket kommer frem av *supplerende tildelingsbrev til universiteter og høyskoler som følge av krigen i Ukraina* (ePhorte 2021/6027-63). Tildelingen skal bidra til håndteringen av flyktningssituasjonen som har oppstått som følge av krigen i Ukraina ved å gi flyktninger som kommer til Norge muligheter til å starte eller fortsette høyere utdanning. Midlene skal gi institusjonene økt utdanningskapasitet og fleksibilitet til å tilpasse nødvendige studietilbud, også nødvendige kurs, etter faktisk behov og etterspørsel. Økningen er midlertidig, og midlene skal fases ut i tråd med normal studieprogresjon eller dersom studieplassene ikke blir brukt.

Kunnskapsdepartementet vedtok våren 2022 midlertidige endringer i det nasjonale opptaksregelverket (ePhorte 2022/14035-3). Endringen innebar at institusjonene for studieåret 2022/23 fikk hjemmel til å gi dispensasjon fra kravet om generell studiekompetanse for personer som har oppholdstillatelse etter utlendingsloven kapittel 4 om beskyttelse.

Tildeling av midler til studietilbud for flyktninger

Rektor vedtok etablering og utlysning av studietilbud på fullmakt fra universitetsstyret den 16. juni.

UiO etablerte og lyste ut fire engelskspråklige årsenheter for flyktninger. UiO lyste også ut en rekke engelskspråklige masterprogram for flyktninger. Siden det var knyttet usikkerhet til flyktningenes kvalifikasjoner og interesser, ble svært mange av UiOs engelskspråklige masterprogram lyst ut for søking.

Etter opptaket har 11 studenter møtt til en av årsenhetene. 1 student har møtt på et toårig masterprogram. Studieplassmidlene fordeles derfor til de programmene som de aktuelle studentene er registrert på.

Studieplassene regnes om fra kategori D og foreslås fordelt som følger for studieåret 2022/23:

Enhet	Studieprogram	Fin.kat.	Varighet	Antall
HF	Culture, Languages and Social Sciences at bachelor's level	F	1 år	3
MN	Natural Sciences and Informatics at bachelor's level	E	1 år	6
SV	Culture, Languages and Social Sciences at master's level	D	1 år	1
MN	Natural Sciences and Informatics at master's level	C	1 år	1
HF	Multilingualism (master)	D	2 år	1

Midlene tildeles uten opptrapping. Dette innebærer at studenter som er tatt opp til studietilbudene får fullføre, men det gis foreløpig ikke midler til å ta opp flere studenter. For årsenhetene innebærer dette halvårseffekt i 2022 og 2023. For masterprogrammet innebærer dette halvårseffekt i 2022, helårseffekt i 2023 og halvårseffekt i 2024. Vi avventer mer informasjon fra Kunnskapsdepartementet om en eventuell videreføring av studieplasser og opptak for flyktninger i 2023 og senere.

Tildeling av midler til norskkurstilbud for flyktninger

Våren 2022 var det usikkert hvor mange flyktninger som ville komme til Norge, og hvor mange av disse som ville være kvalifisert for og interessert i studier ved UiO. Den store uforutsigbarheten medførte at UiO måtte planlegge for ulike situasjoner. For å være sikre på å kunne tilby flest mulig flyktninger et tilbud, planla UiO tidlig for å øke kapasiteten på våre tilbud om språkopplæring i norsk.

Institutt for lingvistiske og nordiske studier (ILN) ved Det humanistiske fakultet (HF) planla for en oppskalering med 100 ekstra plasser på norskkurs trinn1 samt ekstra kapasitet på emnet Norwegian Life and Society og MOOC. ILN har i den forbindelse søkt om å få dekket kostnader på 1.030.000 til ansettelse av tre lektorer for høsten 2022.

Den internasjonale sommerskolen ved UiO (ISS) etablerte et ikke-studiepoenggivende norskkurstilbud for flyktninger, Norwegian for Refugees. Kurstilbudet er etablert etter inspirasjon fra det allerede eksisterende norskkurstilbudet Norwegian for International Researchers. ISS satte i gang to digitale kursløp fra henholdsvis juli og september, samt et løp med fysisk undervisning fra september. ISS har søkt om å få dekket kostnader på 360.000 til dette kurstilbudet.

I supplerende tildelingsbrev er det presisert at midlene også kan brukes til nødvendige kurs. Midler til norsk kurs foreslås dermed utbetalt i tråd med søknadene fra ILN og ISS:

Enhet	Beløp
ILN v/HF	1.030.000
ISS	360.000

Midlene utbetales som en engangstildeling høsten 2022.

Etter tildelingen av midlene gjenstår det fortsatt midler fra KDs tildeling. UiO vil rapportere om bruken av midlene til departementet innen oppgitt frist 15. november.

Forslag til vedtak:

Rektor godkjenner på fullmakt fordelingen av studieplasser for flyktninger i Statsbudsjettet 2022 for studieåret 2022/23 samt utbetaling av midler til finansiering av norsk kurs høsten 2022 i tråd med beskrivelsen i notatet.

Med hilsen

Arne Benjaminsen
universitetsdirektør

Hanna Ekeli
avdelingsdirektør

Dette dokumentet er godkjent elektronisk ved UiO og er derfor ikke signert.

Saksbehandler:

Jonny Roar Sundnes og Birgitte Brørs

Fremleggsnotat

Møtesaksnr:
Møtedato:
Notatdato: 31.10.22
Arkivsaksnr: 2022/40175
Saksbehandler: GØM

Fra: Universitetsdirektøren
Til: Universitetsstyret

Oppnevning av styre for UiO:Demokrati

Det er behov for å oppnevne nytt styre for UiO:Demokrati for perioden 01.01.2023 – 31.12.2024.

Med bakgrunn i en forutgående prosess med innspill fra enhetene og satsingen har rektor på fullmakt oppnevnt følgende personer som ekstern styreleder og interne styremedlemmer for perioden 01.01.2023-31.12.2024 til styret for UiO:Demokrati:

Ekstern styreleder

Tanja Storsul, Direktør Institutt for samfunnsforskning

Interne styre- og varamedlemmer

1 medlem fra Det humanistiske fakultet

Dekan Frode Helland, vara: prodekan Mathilde Skoie

1 medlem fra Det samfunnsvitenskapelige fakultet

Dekan Anne Julie Semb, vara: prodekan Tore Nilssen

1 medlem fra Det juridiske fakultet

Prodekan Kirsten Sandberg, vara prof. Vibeke Blaker Strand

1 medlem fra Det medisinske fakultet

Studiedekan Eivind Engebretsen, vara prof. Kari Nyheim Solbrække

1 medlem fra Det teologiske fakultet

Prof. Anne Hege Grung, vara prof. Sivert Angel.

1 medlem fra Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet

Prodekan Bjørn Jamtveit, vara prof. Dag Hessen

1 medlem fra Det utdanningsvitenskapelige fakultet

Dekan Rita Hvistendahl, vara prodekan Erik Knain.

Vitenskapelige- og midlertidige ansatte

Disse vil bli oppnevnt på et senere tidspunkt.

UNIVERSITETET I OSLO

Studentrepresentanter

Studentrepresentanter vil bli oppnevnt av Studentparlamentet primo november 2022.

Med hilsen

Arne Benjaminsen
universitetsdirektør

Ingrid Sogner
avdelingsdirektør

Fremleggsnotat

Notatdato: 31.10.22
Arkivsaksnr: 2011/8241
Saksbehandler: GØM

Fra: Universitetsdirektøren

Til: Universitetsstyret ved rektor på fullmakt

Oppnevning av nytt styre for UiO:Energi og miljø

Det skal oppnevnes et nytt styre for UiO:Energi og miljø for perioden 01.01.2023 – 31.12.25.

Med bakgrunn i en forutgående prosess med innspill fra enhetene og satsingen, oppnevner rektor på fullmakt følgende personer som styreleder, styremedlemmer og studentrepresentanter for UiO:Energi og miljø for perioden:

Styreleder: Bjørn Jamtveit Prodekan, Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet

Styremedlemmer:

Tore Nilsen Prodekan, Det samfunnsvitenskapelige fakultet

Mathilde Skoie Prodekan, Det humanistiske fakultet

Finn Arnesen Instituttleder, Det juridiske fakultet

Sidsel Roaldkvam Senterleder, Senter for utvikling og miljø

Varamedlemmer:

Erik Knain Prodekan, Det utdanningsvitenskapelige fakultet

Lene Frost Andersen Instituttleder, Det medisinske fakultet

Brit Lisa Skjelkvåle Museumsdirektør, Naturhistorisk museum

Studentrepresentanter: (oppnevnt av Studentparlamentet for perioden 30.6.22-01.07.23)

Mathias Meyer, vara med rett til å møte med med tale- og forslagsrett: Hans-Martin Jensvold Kverneng

Ansattrepresentant: Oppnevnes på et senere tidspunkt.

UNIVERSITETET I OSLO

Arne Benjaminsen
universitetsdirektør

Ingrid Sogner
avdelingsdirektør

Dette dokumentet er godkjent elektronisk ved UiO og er derfor ikke signert.

Saksbehandler: Gøril Mellem, seniorrådgiver, goril.mellem@admin.uio.no

Rektorfullmakt

Til: Universitetsstyret ved rektor på fullmakt

Dato: 03.11.2022

Saksnr...: 2015/7294 GORILME

Oppnevning av midlertidige styrerepresentanter for fast og midlertidig vitenskapelig ansatte til styret for UiO:Demokrati

I vedtak i universitetsstyret 23. juni 2021 (vedtakssak 8) ble det besluttet at UiO:Demokrati etableres for perioden 2023–2030.

Formell oppstart for satsingen er 1. januar 2023, men som beskrevet i arbeidsgruppens notat om organiseringen av UiO:Demokrati¹, er det nødvendig å ha et første styremøte allerede i desember 2022 for å fatte den endelige beslutningen om tildeling av midler til de første forskergruppene tilknyttet satsingen.

Styreleder og øvrige representanter er godkjent og under oppnevning av rektor. Unntaket er representanter for fast og midlertidig vitenskapelig ansatte. Årsaken er at det er ønskelig å la disse velges fra forskergruppene. De kan dermed ikke oppnevnes formelt før vi vet hvem som får tildelt midler i første styremøte. Samtidig er det viktig at de vitenskapelig ansatte som gruppe er representert i styrebehandlingen av tildeling av forskningsmidler, og at de har stemmerett. Med bakgrunn i dette foreslås det at sittende styrerepresentanter i UiO:Norden for de fast og midlertidig vitenskapelige (med varaer), oppnevnes som midlertidige styrerepresentanter i UiO:Demokrati for perioden (08.11.22 – 15.02.23):

Styrerepresentanter

- [Marianne Elisabeth Lien](#), professor, sosialantropologisk institutt, SV. Representant for de fast vitenskapelige ansatte.
- [Lene Liebe Delsett](#), MN, midlertidig vitenskapelig ansatte

Varamedlemmer

- [Elin Haugsgjerd Allern](#), professor ISV. Vara for Lien, fast vitenskapelige ansatte
- [Christian Andres Palacios Haugestad](#), SV, vara for Delsett, midlertidig ansatte

---

¹ Grunnlagsdokument:

<https://www.uio.no/forskning/satsinger/norden/om/uiodemokrati/dokumenter/grunnlagsdokument.pdf>

Rektor

Postadresse:
Postboks 1072 Blindern
0316 OSLO

Besøksadresse:
Lucy Smiths hus,
Problemveien 7

Tlf: +47 22 85 50 50
Faks:
E-post:
postmottak@admin.uio.no
<http://www.uio.no/>
Org.nr.: 971 035 854

Nye representanter for faste og midlertidige ansatte vil bli oppnevnt så snart forskergruppene i UiO:Demokrati er på plass.

Forslag til vedtak:

Rektor godkjenner på fullmakt oppnevning av midlertidige styrerepresentanter for fast og midlertidig vitenskapelig ansatte til styret for UiO:Demokrati for perioden 08.11.22 – 15.02.23.

Med hilsen

Arne Benjaminsen
universitetsdirektør

Ingrid Sogner
avdelingsdirektør

Vedtak

Rektor godkjenner på fullmakt oppnevning av midlertidige styrerepresentanter for fast og midlertidig vitenskapelig ansatte til styret for UiO:Demokrati for perioden 08.11.22 – 15.02.23.

Dato: 08.11.2022

Svein Stølen
rektor

Saksbehandler: Gøril Mellem, seniorrådgiver, goril.mellem@admin.uio.no

Rektorfullmakt

Rektor på fullmakt fra Universitetsstyret

Dato: 23. november 2023

Saksnr: 2022/6743 BIRGIBRO

Rektorfullmaktsnotat om utlysning av studietilbud for flyktninger våren 2023

UiO mottok friske studieplassmidler fra Kunnskapsdepartementet (KD) for å bidra til å finansiere tilbud til flyktninger fra krigen i Ukraina fra studieåret 2022/23.

Den 16. juni 2022 vedtok rektor på fullmakt fra universitetsstyret etablering og utlysning av fire engelskspråklige årsenheter for flyktninger med tilhørende opptak høsten 2022. UiO lyste også ut engelskspråklige søknadsalternativer på 1,5-2-årige masterprogram.

UiO ønsker også å ha et tilbud til denne studentgruppen med oppstart våren 2023, og vil lyse ut de fire engelskspråklige årsenhetene på nytt:

- Culture, Languages and Social Sciences at bachelor's level
- Natural Sciences and Informatics at bachelor's level
- Culture, Languages and Social Sciences at master's level
- Natural Sciences and Informatics at master's level

Årsenhetene fungerer som en innramming av det engelskspråklige emnetilbudet som fakultetene tilbyr til studentgruppen. Tilbudet er organisert som studieprogram, da dette gir studentene stor frihet til å sette sammen utdanningen sin basert på de tilgjengelige emnene samtidig som det gir fakultetene bedre muligheter for å følge opp studentene.

Det humanistiske fakultet er programeier for årsenheten Culture, Languages and Social Sciences at bachelor's level og Det samfunnsvitenskapelige fakultet er programeier for årsenheten Culture, Languages and Social Sciences at master's level. Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet er programeier for de to siste årsenhetene.

Opptaket til årsenhetene lyses ut under de samme forutsetningene som i rektors vedtak av 16. juni 2022. Vi oppsummerer de vesentligste forutsetningene under, og henviser til rektorfullmaktsnotat av 16. juni (2022/6743) for nærmere utdyping av opplegget for årsenhetene:

Målguppe

Målguppen for tilbudet er personer med beskyttelse i Norge etter utlendingsloven kapittel 4, uavhengig av statsborgerskap. Dette følger KDs vurdering av opptaksregelverket opp mot diskrimineringsregelverket fra våren 2022.

Generelt om opptakskrav, inkludert engelsk

Årsenhetene har særskilte opptakskrav, som beskrives under. UiO krever ikke norskkunnskaper for denne gruppen, men det er enighet om at studentene trenger tilstrekkelige engelskkunnskaper for å kunne gjennomføre utdanning ved UiO.

Dersom en søker dekker øvrige krav, men mangler dokumentasjon på engelsk, vil UiO legge til rette for at vedkommende kan ta språktest i engelsk for UiOs regning. Søkeren må oppnå et resultat på testen som er høyt nok til å dekke språkkravet i engelsk for å bli kvalifisert.

Vi legger til grunn at ordinære forkunnskapskrav til emner gjelder som vanlig, men fakultetene kan gjøre individuelle vurderinger basert på studentenes tidligere utdanning og faglige forutsetninger.

Opptakskrav for årsenhetene på bachelornivå

Opptakskravet for årsenhetene på bachelornivå tar utgangspunkt i kravene til generell studiekompetanse for personer med utenlandsk utdanning, slik de fremgår av *Forskrift om opptak til høgare utdanning* (opptaksforskriften) og GSU-listen (Generell studiekompetanse for utenlandske søkere).

Søkerne må dokumentere engelsk tilsvarende kravet som normalt gjelder for generell studiekompetanse. Søkerne må også oppfylle GSU-listens krav om utdanning tilsvarende videregående opplæring. Dersom en søker med utdanning fra et land der utdanningskravet består av både videregående utdanning og ett eller flere års universitetsutdanning og søkeren ikke har oppfylt kravet om universitetsutdanning, foretas det en individuell vurdering av om søkeren har tilstrekkelige faglige forutsetninger til å gjennomføre utdanningen.

For årsenheten Natural Sciences and Informatics at bachelor's level gjelder i tillegg de ordinære spesielle opptakskravene for utdanning innen informatikk og realfag.

Opptakskrav for årsenhetene på masternivå

Årsenhetene på masternivå er ikke omfattet av den nasjonale opptaksforskriften. UiO har lagt opptakskravet til årsenhetene tettest mulig opp mot programmene som emnene vanligvis inngår i.

For årsenheten Culture, Languages and Social Sciences at master's level innebærer dette krav om fullført utdanning tilsvarende en norsk bachelorgrad samt det samme engelskkravet som gjelder for opptak til hele masterprogram ved UiO.

Årsenheten i Natural Sciences and Informatics at master's level får de samme opptakskravene som MNs engelskspråklige enkeltemner på masternivå, dvs. generell studiekompetanse og det engelskkravet som

UNIVERSITETET I OSLO

gjelder for opptak til hele masterprogram ved UiO. Studenter på denne årsenheten som ønsker å ta emner på andre fakulteter, får en individuell vurdering av sine faglige forutsetninger for emnene.

Søknadsfrist og opptak

UiO vil lyse ut de fire årsenhetene i et eget lokalt opptak. Av praktiske årsaker blir søknadsalternativene fordelt på to opptak, ett for bachelor- og ett for masternivå.

Fakultetene tilgjengeliggjør emnene som er tilgjengelige i årsenhetene etter gjeldende rutiner i samråd med Studieavdelingen.

Vi foreslår at søknadsfristen settes til 15. desember. Vi tar sikte på at tilbud om studieplass kan sendes ut senest i starten av januar.

Studieplasser

UiO har særskilte studieplassmidler fra KD til denne målgruppen tilgjengelig. Vi vet ikke hvor store studentgruppene blir eller hvordan de fordeler seg på fakultetene. Studieavdelingen vil derfor fordele studieplassmidler til årsenhetene etter at vi ser hvordan studentene fordeler seg på de ulike studietilbudene våren 2023.

Forslag til vedtak:

Rektor på fullmakt fra universitetsstyret godkjenner at UiO lyser ut de fire årsenhetene for flyktninger i et eget, lokalt opptak med søknadsfrist 15. desember.

Med hilsen

Arne Benjaminsen
universitetsdirektør

Hanna Ekeli
avdelingsdirektør

Dette dokumentet er godkjent elektronisk ved UiO og er derfor ikke signert.

Saksbehandler:

Birgitte Brørs
+4722841117, birgitte.brors@admin.uio.no

Til: Universitetsstyret
Fra: Universitetsdirektøren

Sakstype: O-sak

Møtesaksnr:

Møtenr: 7/2022

Møtedato: 6.12.2022

Notatdato: 24.11.2022

Arkivsaksnr:

Saksansvarlig: Ingrid Sogner, avdelingsdirektør

Saksbehandler: Vibeke Alm, seniorrådgiver

UiOs veikart for forskningsinfrastruktur 2022

Bakgrunn

I hht. UiOs årsplan 2021-2023 skal UiO arbeide for å tilby oppdatert og fremtidsrettet forskningsinfrastruktur med utgangspunkt i UiOs rullerende institusjonelle veikart for forskningsinfrastruktur. UiOs Forskningsinfrastrukturutvalg¹ har hatt ansvar for å utarbeide et oppdatert veikart for forskningsinfrastruktur fra 2020 i hht. sitt mandat², og i hht. en bred involverende prosess beskrevet i siste del i veikartet (vedlagt). Veikartet har et hoveddokument som er offentlig (vedlagt), og i tillegg fire tematiske delveikart innen områdene Livsvitenskap, Matematikk, naturvitenskap og teknologi utarbeidet som interne grunnlagsdokumenter for hoveddokumentet og for bruk av ledelsen ved enhetene i deres arbeid med strategi og prioriteringer.

Første versjon av veikartet for forskningsinfrastruktur ble ferdigstilt høsten 2020. I vedlagte versjon er det særlig UiOs behov innenfor de fire tematiske områdene som er oppdatert, samt noen formuleringer som tydeliggjør UiOs ambisjon og strategi på feltet.

Veikartet ble godkjent av Forskningsinfrastrukturutvalget 1. november, har vært hos Forskningskomiteen for orientering (10. oktober) og godkjenning (7. november), i rektoratet (10. november) og i dekanmøte (16. november). Veikartet legges her fram for styret som orienteringssak.

---

¹ [fi-utvalget-sammensetning_01072022.pdf \(uio.no\)](#)

² [fiutvalget---oppdatert-mandat-og-ny-org_01062022.pdf \(uio.no\)](#)

Hovedfunn

Veikartet har vist seg å være et svært nyttig prioriteringsverktøy for Forskningsrådets INFRASTRUKTUR-utlysning 2020. UiO ble tildelt en høyere andel forskningsinfrastrukturer i antall enn ved tidligere utlysninger. Dette viser at Forskningsrådet også har merket seg at UiO har veikart på plass og at det anerkjennes. UiOs ambisjoner og oppmerksomhet om forskningsinfrastruktur har også økt.

Behovet for forskningsinfrastruktur er betydelig. Totalt er det prioriterte estimerte behovet for midler til forskningsinfrastruktur 1260 mill. kr (hvorav ca. 165 mill. kr. planlegges finansiert fra UiO og ca. 1090 mill. kr. fra Forskningsrådet). Det estimerte totale behovet er 2530 mill. kr. (hvorav ca 530 mill. kr. planlegges finansiert fra UiO og ca. 2015 mill. kr. fra Forskningsrådet). Et behov som langt overskrider forventet realisering utfra dagens kilder til finansiering. Finansieringskildene for forskningsinfrastruktur er p.t. UiOs interne midler til forskningsinfrastruktur (vitenskapelig utstyr), midler som forvaltes av Strategisk koordineringsorgan for IT i forskning (databaser og samlinger samt e-infrastruktur) og midler fra Forskningsrådets INFRASTRUKTUR-program (herunder også ESFRI-deltagelse).

Bruk

Denne versjonen av UiOs veikart er et viktig prioriteringsverktøy for tildeling av UiOs interne midler til forskningsinfrastruktur 2022/2023, SK-ITFs forvaltning av midler til databaser/samlinger og e-infrastruktur, Forskningsrådets infrastrukturprogram (ventet utlysning høsten 2023/våren 2024) og UiOs medvirkning i utarbeidelse av nytt nasjonalt veikart for forskningsinfrastruktur i regi Forskningsrådet³.

I tillegg legger veikartet føringer for bærekraftig økonomisk drift av forskningsinfrastruktur, inkl. synliggjøring og deling som det arbeides aktivt med. Et eksempel er et felles faktura- og bookingsystem for forskningsinfrastruktur (BookitLab⁴).

Vedlegg:

- UiOs veikart for forskningsinfrastruktur 2022

Arne Benjaminsen
universitetsdirektør

Ingrid Sogner
avdelingsdirektør

Vedlegg

UiOs veikart for forskningsinfrastruktur 2022

---

³ [Nytt norsk veikart \(forskingsradet.no\)](https://forskingsradet.no)

⁴ [BookitLab - Universitetet i Oslo \(uio.no\)](https://uio.no)

UNIVERSITETET
I OSLO

UiOs veikart for forskningsinfrastruktur

November 2022

Innholdsfortegnelse

1. Innledning.....	3
2. Ambisjon.....	3
3. Formål og bruk.....	4
4. Prioriteringskriterier.....	4
5. Finansieringskilder og søknadsprosesser.....	5
6. UiOs behov.....	5
6.1. Innledning.....	5
6.2. Livsvitenskap.....	6
6.3. Matematikk, naturvitenskap og teknologi (MNT).....	8
6.4. Humaniora og samfunnsvitenskap (HUMSAM).....	9
6.5. E-infrastruktur (elektronisk infrastruktur).....	10
7. Prosessen ved UiO.....	13
7.1 Innledning.....	13
7.2 Livsvitenskap.....	13
7.3 Matematikk, naturvitenskap og teknolog (MNT).....	14
7.4 Humaniora og samfunnsvitenskap (HUMSAM).....	14
7.5 E-infrastruktur (elektronisk infrastruktur).....	15

1. Innledning

I Strategi2030 er forskningsinfrastruktur ett av fem delmål under UiOs forskningsambisjon «UiO skal fremme uavhengig, banebrytende og langsiktig forskning»: «UiO skal arbeide systematisk for utvikling og deling av forskningsinfrastruktur og dataressurser».

Avansert fysisk og digital infrastruktur spiller en stadig viktigere rolle i både forskning og utdanning. UiO arbeider målrettet for å oppnå mer deling og bedre tilgjengeliggjøring av infrastruktur og dataressurser. Behovet for langsiktige investeringer er stort, og UiO har derfor utarbeidet dette dokumentet, et veikart for prioriteringer. Første versjon ble utarbeidet i 2020, og er oppdatert i 2022. Dette gjelder i særlig grad for søknader til Nasjonal satsing på forskningsinfrastruktur i regi av Forskningsrådet, midler forvaltet av Forskningsinfrastrukturutvalget (midler til vitenskapelig utstyr) og midler forvaltet av SK-ITF (midler til databaser og samlinger og e-infrastruktur). UiO er i dag prosjekteier og partner i en rekke forskningsinfrastrukturer på det nasjonale veikartet¹. Det er i tillegg behov for å tilrettelegge for uttrekk og sammenstilling av data fra så vel laboratorier som databaser.

Med utgangspunkt i veikartet vil UiO investere i, utvikle og vedlikeholde infrastruktur som bidrar til å styrke UiOs internasjonale posisjon som et forskningsintensivt universitet. UiO ser det som svært viktig å videreføre og styrke samarbeidet om relevant infrastruktur på regionalt, nasjonalt og internasjonalt nivå.

UiO er et breddeuniversitet, hvor fagområder spenner fra medisinske- og naturvitenskapelige fag til humanistiske- og samfunnsvitenskapelige fag. Derfor må hele bredden i behovet for forskningsinfrastruktur ivaretas i UiOs investeringsprioriteringer. Samtidig kan forskningsinfrastrukturer være svært kostbare både å finansiere og drifte. Det er derfor behov for hensiktsmessig prioriteringskriterier og strategisk beslutningsgrunnlag.

2. Ambisjon

Oppdatert og fremtidsrettet forskningsinfrastruktur skal styrke UiOs internasjonale posisjon som et forskningsintensivt breddeuniversitet. Forskningsinfrastruktur skal bidra til kvalitetsøkning og til at internasjonalt ledende forskningsmiljøer evner å forbli sterke.

- UiO skal investere i infrastruktur som muliggjør langsiktig, banebrytende forskning på prioriterte områder.
- UiO skal sikre synliggjøring, tilgang og deling av forskningsinfrastruktur slik at UiOs forskningsinfrastrukturer blir effektivt brukt.
- UiO skal bidra i oppbyggingen av infrastrukturer på institusjonelt og nasjonalt nivå og delta aktivt i arbeidet med utvikling av utvalgte internasjonale infrastrukturer i Norge og i utlandet.

---

¹ <https://www.uio.no/forskning/om-forskningen/forskningsinfrastruktur/oversikt-over-uio-prosjekter-pa-det-nasjonale-veik.html>

For at UiO skal tiltrekke seg forskere på høyt internasjonalt nivå og hevde seg internasjonalt innenfor sine fagområder må UiOs forskere ha tilgang på fremtidsrettet forskningsinfrastruktur i verdenstoppen innenfor prioriterte områder.

3. Formål og bruk

Veikartet skal:

- Være et prioriteringsverktøy for forskningsinfrastruktur i ordinære søknadsprosesser, og rulleres i sammenheng med Forskningsrådets utlysninger av Nasjonal satsing for forskningsinfrastruktur.
- Sikre en strategisk utvikling av Livsvitenskapsbyggets funksjon som vert for store kjernefasiliteter og større avanserte forskningsinfrastrukturer.
- Bidra til flere tildelinger til forskningsinfrastrukturer fra interne, nasjonale og internasjonale utlysninger.
- Kommunisere UiOs prioriteringskriterier/-elementer og strategisk beslutningsgrunnlag ved kommende utlysninger av midler fra Nasjonal satsing på forskningsinfrastruktur og interne midler til forskningsinfrastruktur.
- Synliggjøre og gi oversikt over fagmiljøenes, enhetenes og institusjonens eksisterende forskningsinfrastrukturer.
- Synliggjøre og gi oversikt over behov for forskningsinfrastruktur koblet til fagmiljøenes, enhetenes og institusjonens faglige prioriteringer og strategier for forskningsinfrastruktur.
- Bidra til institusjonell koordinering og samordning av behov til velkoordinerte infrastrukturinitiativ i tråd med aktuelle fagstrategier opp mot interne, nasjonale og internasjonale utlysninger.
- Synliggjøre UiOs forskningsinfrastrukturer og med det bidra til økt deling med andre universiteter og andre forskningsinstitusjoner, samt deling innad på UiO mellom fakulteter og enheter og på tvers av fagmiljøer innenfor et fakultet.

4. Prioriteringskriterier

Alle forskningsinfrastrukturer på UiOs veikart skal ha bærekraftig og forsvarlig drift

Dette innebærer å:

- Bruke leiestedsmodellen, og å sikre utnyttelse av eksisterende kapasitet
- Sikre kompetent, høyt spesialisert personell
- Tilby tilstrekkelig lagringskapasitet og regnekraft

Forskningsinfrastruktur på UiOs veikart, som enten er finansiert eller som vil prioriteres for finansiering i nær framtid, skal bidra til økt forskningsvalitet og fremragende forskning, og i tillegg oppfylle flest mulig av følgende kriterier:

- Være i tråd med faglige strategier
- Ha samfunnsmessig relevans samt originalitet og nyskapning
- Være nasjonal forskningsinfrastruktur eller ESFRI-infrastruktur
- Støtte opp under åpen forskning
- Være virksomhetskritisk

- Være viktig for utdanning
- Bidra til innovasjon og samarbeid med næringslivet

5. Finansieringskilder og søknadsprosesser

Forskningsrådets INFRASTRUKTUR-ordning

Forskningsrådets *Nasjonale satsing på forskningsinfrastruktur*, INFRASTRUKTUR-ordningen, finansierer nasjonale forskningsinfrastrukturer innenfor områder som er strategiske for Norge. Ordningen følger opp regjeringens mål for forskning og høyere utdanning, jfr. Langtidsplanen for forskning og høyere utdanning. Ordningen har investert gjennomsnittlig 750 mill. kroner i året i vitenskapelig infrastruktur. Siden 2009 har Forskningsrådet inngått kontrakter for omkring fem mrd. kroner til etablering og fornyelse av forskningsinfrastruktur. Forskningsrådet har et nasjonalt veikart for forskningsinfrastruktur som oppdateres jevnlig og i etterkant av hver INFRA-utlysning.

INFRA-programmet er den viktigste eksterne finansieringskilden til tyngre vitenskapelig utstyr og e-infrastruktur ved UiO. Siden tildelingene gis utelukkende til infrastruktur av nasjonal karakter er det av stor betydning for UiO å være i tett dialog med de andre universitetene og forskningsinstitusjonene som søker og være partner for andre søkere.

Forskningsinfrastruktur er særdeles kostbare investeringer med betydelige føringer for forsknings- og utdanningsaktivitet. Forskningsinfrastrukturutvalget har derfor etablert en prosess hvor ledere på ulike nivåer er involvert i forskernes søknadsarbeid.

Norge deltar også i ESFRI - det europeiske samarbeidet om forskningsinfrastruktur - som gir norske forskere tilgang de fremste fasilitetene utenlands og utenlandske forskere tilgang til infrastrukturer ved norske institusjoner

Institusjonelle midler til forskningsinfrastruktur og e-infrastruktur

UiO konkurransesutsetter i 2022 totalt 27,9 mill. kr for finansiering av forskningsinfrastruktur ved UiO. UiOs strategiske utvalg for forskningsinfrastruktur, Forskningsinfrastrukturutvalget, ledet av viserektor for forskning og innovasjon, anbefalier tildeling, rapporterer til Forskningskomiteen før endelig beslutning fattes av rektor. I tillegg kommer strategimidler til IT i forskning som forvaltes av Strategisk koordineringsorgan for IT i forskning (SK-ITF). I disse inngår den årlige avsetningen i universitetets budsjett på 15 mill. kr. til e-infrastruktur.

6. UiOs behov

6.1. Innledning

Store deler av forskningsvirksomheten ved de medisinske og naturvitenskapelige enhetene og enkelte fagområder innenfor humaniora og samfunnsfag som psykologi, lingvistikk/språkteknologi, musikkvitenskap og utdanningsforskning er basert på utvikling og bruk av avansert vitenskapelig utstyr lokalt, nasjonalt og internasjonalt. Innenfor de fleste av disse fagområdene er forskningsfronten teknologidrevet, og frontlinjeteknologi må være tilgjengelig og

teknologikompetanse må stadig videreutvikles, for at fagområdene skal være i internasjonal forskningsfront. Infrastrukturmulighetene fører til nye faglige problemstillinger, og nye faglige problemstillinger fører på sin side til økt infrastrukturbehov.

Videre er avansert vitenskapelig utstyr datagenererende, og det er behov for e-infrastruktur i form av tjenester for datalagring, tungregning og programvarer for simulering og analyse av data. Det er avgjørende med en god balanse i investeringer i datagenererende infrastrukturer og e-infrastruktur. Kostnadene for e-infrastrukturer for forskning må fordeles på en hensiktsmessig måte mellom nivåene institusjonelt ved UiO og i nasjonalt samarbeid. Investering av datagenererende infrastrukturer innebærer vanligvis behov for store lagrings- og regnekraftressurser. Dette må også tas hensyn til allerede i søknadsprosessen som kostnader knyttet til det enkelte prosjekt.

I forskningsvirksomheten ved humaniora- og samfunnsvitenskap er databaser og registre den desidert mest omfattende og etterspurte forskningsinfrastrukturen. Også innenfor disse fagområdene er det et økt og stadig voksende behov for sikker lagring, tungregning, og analysevirksomhet basert på maskinlæring. Digital HUMSAM er viktig for forskningskvalitet blant annet fordi den legger til rette for bruk av nye metoder, metodeutvikling og sammenstilling av metoder. Dette er også noe som trekkes frem i oppfølgingsrapporten etter HUMEVAL. Databaser og regnekraft trekkes også fram som viktig infrastruktur i SAMEVAL. Denne type forskningsinfrastruktur innenfor HUMSAM-fagene skal også prioriteres i fordelingen av midler til forskningsinfrastruktur ved UiO, slik at det blir en god og balansert allokering av midler mellom områdene livsvitenskap, matematikk og naturvitenskap og teknologi, humaniora og samfunnsfag og e-infrastruktur.

Universitetsbiblioteket (UB) er en grunnleggende og en viktig forskningsinfrastruktur for alle forskere ved UiO, og spesielt for forskere innen HUMSAM. For at UiO skal kunne være et ledende europeisk universitet, er det viktig at UBs samlinger, databaser og tjenester gir forskerne de beste muligheter til å forske og til å videreutvikle sin forskning.

Behovet for forskningsinfrastruktur innenfor alle de tematiske områdene ved UiO er betydelig. Totalt er det estimerte prioriterte behovet for midler til forskningsinfrastruktur på ca. 1,3 mrd kr (fordelt på ca. 165 mill. kr. ønsket finansiert av UiO-midler og ca. 1 mrd. kr. ønsket finansiert av Forskningsrådsmidler), mens det estimerte totale behovet (prioritert pluss innmeldt) ca. 2,5 mrd kr (fordelt på ca. 530 mill. kr. ønsket finansiert av UiO-midler og ca. 2 mrd kr. ønsket finansiert av Forskningsrådsmidler).

6.2. Livsvitenskap

Livsvitenskap har stort nedslagsfelt ved UiO og angår hele fakultet (MED, OD), store institutter ved MN, men også en rekke miljøer både ved SV, HF og museene. Livsvitenskap er gitt et særlig fokus ved UiO gjennom satsingen UiO:Livsvitenskap. Forskningsfronten innen livsvitenskap er i stor grad teknologidrevet; derfor er forskningsinfrastruktur her avgjørende for konkurransekraft. Et sentralt tema i dagens forskning er sammenhengen mellom biologiske fenomener/medisinske tilstander og de underliggende biomolekyler (DNA, RNA, proteiner, metabolitter), hvor sistnevnte i økende grad kan avdekkes og bestemmes via stadig mer avanserte instrumenter. Slike analyser gjøres gjerne tilgjengelige via kjernefasiliteter. En særlig mulighet for å styrke internasjonal konkurransekraft er det nye livsvitenskapsbygget. UiO vil prioritere infrastruktur som understøtter at dette utvikles som en *hub* for nasjonal infrastruktur innen livsvitenskap i tråd med regjeringens intensjon og investering. Men fortsatt vil den største delen av forskningen innen livsvitenskap ved UiO foregå i lokaliteter utenfor nybygget, hvor det også kreves utstyr for å opprettholde konkurransekraft.

Tabellen under viser et utvalg av store og særlig viktige behov for ny infrastruktur innenfor livsvitenskap, organisert etter teknologiområder (A til F). Det summerte investeringsbehovet innenfor hvert teknologiområde er angitt med aktuell finansieringskanal. Det samlede prioriterte behovet til UiOs interne midler til forskningsinfrastruktur er 114 mill. kr., mens det totale behovet som er aktuelle for intern finansiering av UiO-midler utgjør 313 mill. kr. Behovet kan imidlertid være høyere da ikke alle behov har estimerer for kostnad. Det prioriterte behovet for infrastruktur ønsket finansiert av Forskningsrådets INFRA-program er 659 mill. kr., mens summen for behovet totalt for finansiering fra INFRA-programmet utgjør 914 mill. kr. Selv om det her er forsøkt å begrense til UiO-behov, er det ikke alltid klart i materialet hva som er nasjonale behov versus UiO-behov. Totalt er det spilt inn behov for over en milliard (1227 mill. kr.).

Tabell 1: Oversikt over prioriterte forskningsinfrastrukturer innen livsvitenskap

Enhet	Forskningsinfrastruktur	Finansieringskilde og samlet behov (mill. kr)		
		UiO	NFR (UiO-andel)	Totalt
A. Bestemmelse av 3D-strukturer av biomolekyler				
MN/KI	RECX inklusive Bio-Small Angle X-ray Scattering (Bio-SAXS)		x	x
MN/KI	NNP: 600 MHz NMR		x	x
MED/IKM, MED/NCMM MN/KI	Kryo-TEM, 200 kV, pre-scanning enkeltpartikkel-prøver		x	x
Summert behov (mill. kr)			29	29
B. Billeddannende teknologier				
MED, IKM	Kjernefasetet Neuroimaging: MRI scanner for hjerneavbildning, GE Premier 3.0T MR system	x		x
MED, IKM	Ahus-EpiGen: Microscope LSM 980 KMAT ZEISS	x		x
MED, IMB	Fullspektrum deteksjon flowcytometri, 50-60 kanaler	x		x
MED, IMB	EBRAINS		x	x
MN, IBV MED, IKM	NALMIN: High-throughput spinning disk microscope inkl. e-infra		x	x
OD, IOB	NEXT (Norwegian Centre for Nanoscale X-ray Tomography), søker INFRA om 1 nytt μ CT instrument og oppgradering av eksisterende μ CT systemer		x	x
Summert behov (mill. kr)		16,6	77,8	94,4
C. Globale analyser av molekyler, -omics				
MN, IFI MED, IKM	Bioinformatikk / ELIXIR -infrastruktur		x	x
MN, IBV	CEBIGEN (Centre for Biodiversity Genomics) -infra		x	x
MED, NCMM	Echo 650 Liquid Handler / OPENSREEN	x		x
MED, IKM	NorSeq, OUS-Ullevål + Genomics Core Facility		x	x
MED, IKM	NAPI, MS-imaging og metabolomikk, to nye instrumenter	x	x	x
MED, IKM MED, IMB MN, KI	NORMET - MS instrumentering for global metabolomikk	x	x	x
Summert behov (mill. kr)		20,3	324,6	344,9
D. Ulike analytiske teknologier				
MN, Fal	Nano-LC HRMS system (Orbitrap teknologi)	x		x
OD, IKO	Biomaterialer og vevsregenerasjon: IR-RAMAN mikroskopi system, mIRage® IR-mikroskop	x		x
Summert behov (mill. kr)		13,3		13,3
E. Modellorganismer og infrastruktur for biologisk materiale				
MN, IBV	UiO PlantLab: Avansert high throughput imaging	x	x	x

MED, IMB	Norsk transgensenter (NTS), oppgradering utstyr	x		x
MED, IMB	Senter for biohybridteknologi SFF (Hybrid Technology Hub)		x	x
MED, IMB	Kjernefasilitet for humane pluripotente stamceller: oppgradering		x	x
NHM	Oppgradering av lokal node for fremtidig deltagelse i DiSSCo ERIC i 2025		x	x
Summert behov (mill kr)		8,2	97,4	105,6
F. Ulike spesiallaboratorier				
MED, NCMM MED, IKM	Pre-GMP infrastruktur – pre-GMP-anlegg		x	x
MN, FI MED, IKM	BMF: Infrastruktur for basal forskning innen protonterapi: røntgenapparat og flow cytometer	x	x	x
MN, FaI	Research laboratory for radiopharmaceutical production and characterization		x	x
SV, PSI	CTNC: Ny 3T MR-scannere (inkl. installasjonskostnader), Oppgradering EEG-laber, blikksporing/eye-tracking, TMS	x	x	x
Summert behov (mill kr)		55,7	130	185,7
Summert prioritert behov (mill kr)		114,1	658,8	772,9

6.3. Matematikk, naturvitenskap og teknologi (MNT)

UiO representerer et nasjonalt tyngdepunkt innen MNT-feltet, som dekker bredden av matematiske-, naturvitenskapelige- og teknologiske fag, inkludert IKT-feltet og museer (NHM, KHM). Virksomheten er organisert innenfor de strategiske satsingsområdene jord og rom, energi og materialer, digitalisering og beregningsorientert vitenskap, og livsvitenskap, som beskrevet i strategien Kunnskapsutvikling for en verden i endring - Real-fag og teknologi mot 2030. Livsvitenskap er nærmere omtalt som eget veikart. UiO har en særlig styrke innen basal eksperimentell, beregningsorientert og datadrevet vitenskap. Samlet utgjør dette selve drivkraften for en tverrfaglig tilnærming til komplekse problemstillinger innen bredden av MNT-feltet, og legger godt til rette for tett kobling opp mot andre fagområder - der helsefagene er av særlig betydning. Forskingen innen MNT-feltet ved UiO er av høy internasjonal kvalitet, og har lyktes med å innhente finansiering fra EU og Forskningsrådet. Forskingen er teknologidrevet, og UiOs ambisjoner om ytterligere posisjonering innen forskning og utdanning forutsetter at MNT-feltet tilbys tilgang til infrastruktur for å være internasjonalt konkurransedyktig. MNT-veikartet beskriver faglige strategier og trender som ligger til grunn for framtidige infrastrukturbehov for de nærmeste 3-10 årene, inndelt i fire tematiske områder; (1) Universet, (2) Energi og materialer, (3) Naturressurser, klima, miljø og polarforskning og (4) Eksperimentell modellering og teknologi/sensorer. Nivå 2 av veikartet beskriver de faglige trendene som utgangspunkt for nye infrastrukturbehov beskrevet i nivå 3. Tabellen under viser prioriterte forskningsinfrastrukturer innen MNT som planlegger å søke om midler fra Forskningsrådets eller UiOs infrastrukturutlysning. En fullstendig oversikt over nye behov er gitt i egen tabell helt til slutt i nivå 3 av veikartet.

Tabellene viser at det samlede prioriterte MNT-behovet til UiOs interne midler til forskningsinfrastruktur er 51,5 mill. kr., mens det totale behovet som er aktuelt for intern finansiering via UiO-midler utgjør 118 mill. kr. Det prioriterte behovet for infrastruktur ønsket finansiert av Forskningsrådets INFRA-program er 358 mill kr., mens summen for det totale behovet finansiert fra INFRA-programmet utgjør ca. 1091 mill. kr (av dette er omkring 500 mill. kr knyttet til ESFRI søknader). Totalt er det altså spilt inn MNT-behov for ca. 1209 mill kr.

Tabell 2: Oversikt over prioriterte forskningsinfrastrukturer innen MNT

Enhet	Forskningsinfrastruktur	Finansieringskilde og samlet behov (mill kr)		
		UiO	NFR (UiO-andel)	Totalt
Universet				
MN/ITS	SATFAB – Satelittfabrikken på Kjeller (UiO koord.)		x	x
MN/FI	StarLight Feasibility study	x		x
MN, ITA	European Solar Telescope (ESFRI). (UiO koord.)		x	x
Summert behov (mill kr)		1,5	120	121,5
Energi og materialer				
MN,KI,SMN	FEG-SEM (ELCHEM)	x		x
MN,KI, SMN	TAP-XPS	x		x
MN,FI,SMN	NORFAB: Norwegian Micro- and Nanofabrication Facility		x	x
MN,FI,SMN	NORTEM IIB	x		x
KHM	SciCult (UiO koord.)		x	x
MN,ITS	DESSI, Distributed Energy Systems and Security Infrastructure	x		x
KHM	Industriell X-ray CT skanner (UiO koord.)		x	x
Summert behov (mill kr)		24	152	176
Naturressurser, klima, miljø og polarforskning				
MN, IG	Goldschmidtlaboratoriet II (UiO koord.)		x	x
MN, IG	Miljø lab - Karakterisering av organisk karbon	x		x
NHM	GeoLab (SEM, Røntgen-diffractometer, hyperspectral camera, Raman-spectrometer)	x		x
Summert behov (mill kr)		13	54	67
Ekspérimentell modellering og teknologi / sensorer				
MN, MI	Avansert instrumentering bølge/vind basseng (UiO koord.)		x	x
MN, MI	Bølgebasseng med vind, 3D målesystem	x		x
MN, IFI	Sustainable Immersive Networking Lab (UiO koord.)		x	x
MN, IFI	EKKOFRI-lab	x		x
MN, IFI	Robotics and Prototyping Laboratory	x		x
Summert behov (mill kr)		13	32	45
Summert prioritert behov (mill kr)		51,5	358	409,5

6.4. Humaniora og samfunnsvitenskap (HUMSAM)

UiO skal arbeide aktivt for å tilrettelegge og utvikle plattformer for god forsknings-infrastruktur innen HUMSAM-forskningen. Databaser, tungregning og laboratorievirksomhet er de tre store forskningsinfrastruktururområdene HUMSAM-forskere særlig benytter seg av. UiO vil jobbe målrettet med å styrke tilgang til denne type forskningsinfrastruktur og legge til rette for en kompetanseheving av forskere, slik at de teknologiske mulighetene innen disse områdene blir benyttet i større grad enn i dag.

UiO vil arbeide på ulike plan. Ledelsen må arbeide opp mot nasjonale og internasjonale myndigheter og institusjoner. Interne forskningsinfrastrukturmidler er derfor viktige for HUMSAM-feltet. Forskere skal bidra selv til egenutvikling, og det må legges til rette for samarbeid om fellesløsninger.

I tabellen nedenfor har vi samlet databaser, sikker lagring, tungregning og analysevirksomhet i en kategori. Dette omfatter i tillegg til selve databasene digitale plattformer ved UB, brukervennlige og sikre tungregnings- og lagringsløsninger, muligheten for å få ut relevante data fra nasjonale registre og databaser til et rimelig kostnadsnivå og gode rutiner for oppdatering av slike datasett hentet fra nasjonale registre. Ytterligere behov innen dette området vil bli dekket gjennom e-infrastruktur.

Det er som man ser av tabellen også et økende behov for investeringer i HUMSAMs laborativirksomhet – både ikke-kliniske humanlaborer og mer naturvitenskapelig orienterte lab'er. Disse er knyttet til noen av våre fremste forskningsmiljøer . Her er det også viktig med god samordning.

Investering i denne type forskningsinfrastruktur er ikke bare investeringer i nytt utstyr og maskiner, men i stor grad knyttet til uttrekk og sammenstilling av data. Her er det de enkelte pågående forskningsprosjektene som legger premisser for omfanget. Søknader om uttrekk og sammenstilling av data fra nasjonale registre og databaser, samt til utvikling av plattformer for sammenstilling av databaser, vil prioriteres som oppbygging av forskningsinfrastruktur ved UiO.

Tabellen viser en prioritering av større behov fra HUmsam-området som ikke er dekket av e-infra. Det samlede behovet for infrastrukturmidler til prioritert infrastruktur på HumSam er stipulert til ca. 260 mill. og gjengitt i tabellen i delveikartet (nivå 2). Å lage et anslag over UiOs andel av dette behovet er selvsagt avhengig av tilslag i Forskningsrådet og europeiske INFRA-søknadsrunder og påfølgende forhandlinger. I tabellen nedenfor har vi forsøkt å gjøre et grovt anslag basert på det vi vet i dag og planlagte større søknader. Særlig ved sistnevnte hefter det store forbehold.

Tabell 3: Oversikt over prioriterte forskningsinfrastrukturbehov innen HUMSAM

Enhet	Forskningsinfrastruktur	Finansieringskilde og samlet behov (mill kr)		
		UiO	NFR (UiO-andel)	Totalt
Databaser. lagring og tungregning				
SV, ISV	KODEM (koordinerte online paneler for forskning på demokrati og styresett)		x	x
JUS	SAKULATOR (utvikling av felles plattform for forskningsdatabaser)	x		x
HF, ILN	IBSEN digital	x	X	x
KHM	Norwegian Archaeological Radiocarbon Database (NARD C14)	x		x
Summert behov (mill kr)		11	26	37
Laboratorier				
HF, SFF	Behovspakke Multiling	x		
HF, SFF	Behovspakke RITMO	x		
KHM, HF	SciCult Oseberg	x	x	
KHM	National Infrastructure for Norwegian Rock Art research (UiO-andel)	x		
UV	Oppgradering Oslo SPeLL	x	x	
UV	Behovspakke Medforskning	x		
UV	Praksisanalyse	x		
Summert behov (mill kr)		33	8	41
Summert prioritert behov (mill kr)		44	34	78

6.5. E-infrastruktur (elektronisk infrastruktur)

Gjennom oppfølgingen av forrige delveikart for e-infrastruktur og Masterplan for universitetets IT er det utviklet og satt i drift en rekke e-infrastrukturtenester og -ressurser som har bidratt til og vil

være en forutsetning for fremragende forskning og gode resultater av universitetets forskningsvirksomhet. Tjenester for sensitive data (TSD) er det tydeligste blant flere eksempler på dette.

Den overordnede målsettingen med det reviderte delveikartet er å videreføre og videreutvikle e-infrastrukturen i tråd med endringene i behov og bruksmønstre som forventes de nærmeste årene. En forutsetning for å oppnå dette er fortsatt videreutvikling av IT-infrastrukturen som grunnmuren e-infrastrukturen bygges på. En annen forutsetning er å knytte den lokale e-infrastrukturen til nasjonal, nordisk, europeisk og internasjonal e-infrastruktur slik at universitetets forskere lett kan utnytte de omfattende forskningsressursene i disse når behovet melder seg.

Behovet for e-infrastruktur er ventet å øke vesentlig i omfang, innhold og viktighet i årene som kommer. Stadig flere forskningsmiljø vil ta dette i bruk, også de som ikke tidligere har hatt denne typen behov. I årene som kommer vil det være spesielt viktig å følge opp disse miljøenes behov for nye og andre tjenester og ressurser innen e-infrastruktur. Det er forventet at bruken av e-infrastruktur vil vokse kraftig spesielt innen alle deler av humaniora og samfunnsfag, noe som vil medføre behov for nye og andre e-infrastrukturstjenester og -ressurser i tillegg til de tradisjonelle (der behovet også er forventet å vokse betydelig).

Teknologisk utvikling innen områder som kunstig intelligens, maskinlæring, dyplæring med mer vil på sin side innebære høy endringstakt og endre landskapet av tjenester og ressurser. Samtidig vil krav knyttet til oppfølging av lov- og regelverk (personvern, datahåndtering, opphavsrett, lisensiering med mer) og krav til alle sider ved informasjonssikkerhet bidra til å øke kompleksiteten i arbeidet med e-infrastruktur.

Med nye brukere og nye bruksområder og bruksmønstre øker behovet for kompetanseutvikling og veiledning, samt generell og avansert brukerstøtte. Kompetanseutvikling og -bygging vil være viktig både i forskningsmiljøene, i IT-organisasjonen, i biblioteket og andre deler av universitetet for å kunne mestre verktøyene og anvende tjenestene og ressursene effektivt i forskningsvirksomheten. Dette bør inn i forskerutdanningen, i introduksjonskurs for nyansatte og studenter på et vis som er meriterende for den enkelte.

En hovedutfordring i det videre arbeidet på området er å gjøre tjenestene og ressursene kjent for de som kan ha behov for dem. Dette vil kreve en vesentlig innsats i tilrettelegging av informasjon og veiledninger og et systematisk arbeid med informasjonsflyt og kommunikasjon både i linja og på tvers av linja.

Satsingsmidler til oppfølging av Masterplan for universitetets IT har de siste årene vært viktigste kilde til finansiering av universitetets e-infrastruktur og tilførte området midler omlag 50 millioner kroner i 2022. I tillegg kommer universitetets bidrag på 37,5 millioner kroner til nasjonal e-infrastruktur (Sigma2). Det er lagt til grunn at dette vil være rammen for området også de nærmeste årene.

De fleste tiltak finansiert av strategimidlene er tjenester, ressurser og kompetanse som skal videreføres og inngå i den ordinære virksomheten i IT-organisasjonen og andre enheter ved universitetet. Dersom det ikke avsettes egne midler til dette, er det ventet at en økende del, anslått til 40-50% av tilgjengelige strategimidler, vil måtte brukes til å finansiere drift, forvaltning og videreutvikling av igangsatte aktiviteter på området.

For e-infrastruktur er det estimert et årlig behov på omlag 50-60 millioner kroner til nyetableringer og videreutvikling, samt forvaltning og drift av igangsatte løsninger på området. Dette er i hovedsak finansiert av avsetningene i universitetets budsjett til e-infrastrukturmidler og strategimidler til oppfølging av Masterplan for universitetets IT. I tillegg kommer universitetets tilskudd til nasjonal e-infrastruktur (Sigma2) på 37,5 millioner kroner årlig. Det er ikke lagt opp til noen vesentlige inntekter fra Forskningsrådets INFRA-program eller andre eksterne kilder.

Tabell 4 Oversikt over 7 prioriterte konseptuelle områder av e-infrastruktur med estimert årlig finansieringsbehov

Prioriterte forskningsinfrastrukturer	Estimert årlig finansieringsbehov
1. Institusjonell, nasjonal og internasjonal e-infrastruktur	5,0 millioner til lokale tiltak + 37,5 millioner i Sigma2-avgift
2. Generell IT-infrastruktur for forskning	6,0 millioner
3. Forskningsplattformer (TSD, Educloud mm)	16,0 millioner
4. Beregningsressurser (lokalt)	5,0 millioner
5. Datainfrastrukturer (lagring og backup, arkiv, FAIR)	10,0 millioner
6. Kompetansesentre og kompetanseheving	10,0 millioner
7. Infrastrukturer i brytningsfeltet mellom forskning og utdanning	4,0 millioner
Summert	56,0 + 37.5 millioner kroner

7. Prosessen ved UiO

7.1 Innledning

UiO har oppdatert UiOs veikart for forskningsinfrastruktur (fremlagt for universitetsstyret 9.9.2020²) i hht. årsplantiltak 2021-2023: «Arbeide for å tilby oppdatert og fremtidsrettet forskningsinfrastruktur med utgangspunkt i UiOs rullerende institusjonelle veikart for forskningsinfrastruktur».

Forskningsinfrastrukturutvalget er ansvarlig for oppdatering av UiOs veikart, og legger fram sine anbefalinger for Forskningskomiteen før endelig vedtak fattes av rektor. Arbeidet er basert på enhetenes innspill og har blitt organisert ved hjelp av fire bredt sammensatte tematiske arbeidsgrupper innenfor områdene 1) livsvitenskap, 2) naturvitenskap, matematikk og teknologi (MNT), 3) humaniora og samfunnsvitenskap og 4) e-infrastruktur.

Lederne av arbeidsgruppene har rapportert til Forskningsinfrastrukturutvalget. Gruppene har sørget for koordinering mellom de tematiske områdene, slik at alle UiOs fagmiljøer er ivaretatt.

I omtalen nedenfor redegjøres det for arbeidet med de tematiske områdene ved UiO som understøtter UiO strategiske veikart for forskningsinfrastruktur.

7.2 Livsvitenskap

Veikartet for livsvitenskap ble utarbeidet av Fagråd for kjernefasiliteter, som i forbindelse med veikartarbeidet allerede var blitt betydelig utvidet i tråd med det brede nedslagsfeltet som livsvitenskap har på tvers av enheter ved UiO. Delveikartet er todelt, med et nivå 2- og et nivå 3 - dokument.

Nivå 2-dokumentet beskriver og drøfter faglige utfordringer generelt knyttet til teknologi innen livsvitenskap, men også mer spesifikke strategiske utfordringer ved UiO. Det pekes bl.a. på hvordan en teknologi-drevet forskningsfront utfordrer vår konkurransekraft og er blitt en krevende økonomisk utfordring, og det argumenteres for hvorfor kjernefasiliteter vil måtte være en del av løsningen. Det pekes på den forsterkede koblingen mellom avanserte vitenskapelige instrumenter og e-infrastruktur. Samspillet med innovasjon og næringsliv mht. infrastrukturer er et annet tema. Et særlig fokus er på det nye livsvitenskapsbygget og hvilke muligheter dette åpner for. Som kjent er forskningsinfrastruktur et av fire effektmål for nybygget. Samtidig pekes det på hvilke utfordringer en slik ny konstruksjon representerer for all den virksomhet som fortsatt vil foregå ved andre fasiliteter utenfor nybygget. Drøftelsen i nivå 2-dokumentet avsluttes med å peke på koblingene til andre institusjoner som universitetssykehusene, NMBU og Forskningsrådet innenfor infrastrukturområdet.

Nivå 3-dokumentet omhandler i større detalj hvordan landskapet konkret ser ut, dvs. hvilke større instrumenter og fasiliteter UiO allerede har, og hvilke behov for videre utvikling de ulike enhetene har meldt inn til veikartarbeidet. Grunnet omfanget av infrastrukturer er beskrivelsene her inndelt i underkapitler på basis av teknologisk slektskap, som følger: (A) Teknologier for bestemmelse av 3D-struktur av biomolekyler, (B) Billeddannende teknologier - på mange nivåer, (C) Globale analyser av

---

² <https://www.uio.no/om/organisasjon/styret/moter/2020/09-09/i-sak-3-uio-veikart-for-forskningsinfrastruktur.pdf>

biomolekyler, -omics, (D) Ulike analytiske teknologier, (E) Modellorganismer og infrastruktur for biologisk materiale, (F) Ulike spesiallaboratorier, og (G) Forskningsstasjoner. Hvert kapittel tar så for seg (1) Dagens infrastruktur innen kategorien, (2) Fremtidige behov, basert på innmeldinger, (3) Prioriteringsmomenter oppsummert, og (4) til slutt en oppsummering og samlet anbefaling for det aktuelle teknologiområdet.

7.3 Matematikk, naturvitenskap og teknolog (MNT)

MNT-veikartet har blitt utarbeidet av en arbeidsgruppe bestående av instituttledere, forskere og ledere med bred representasjon innenfor MNT- områdene ved MN-fakultetet, NHM, KHM og OD, og med støtte fra MNs forskningsseksjon.

MNT-veikartet beskriver faglige strategier og trender som ligger til grunn for framtidige infrastrukturbehov for de nærmeste 3-10 årene. Veikartet begrenser beskrivelsen av nye behov til de som kan finansieres gjennom Forskningsrådets nasjonale infrastrukturutlysning og UiOs egne infrastrukturmidler.

I nivå 2-dokumentet deles "forskningslandskapet" inn i fire tematiske områder [(1) Universet, (2) Energi og materialer, (3) Naturressurser, klima, miljø og polarforskning og (4) Eksperimentell modellering og teknologi/sensorer] med tilhørende faglige trender. De faglige trendene er utgangspunktet for de nye infrastrukturbehovene (som beskrives i nivå 3). I Nivå 2-dokumentet diskuteres også utfordringer knyttet til utnyttelse av ledig kapasitet ved store infrastrukturer, mulighet for økt samarbeide ved nyanskaffelser og bruk av infrastrukturer, og insentiver for enklere å kunne dele driftskostnader mellom ulike brukermiljøer. Det stilles også spørsmål om leie av infrastruktur bør vurderes oftere i stedet for anskaffelse av nye fasiliteter; på grunn av de store utgiftene knyttet til eierskap. I denne sammenheng er det viktig å avklare hva som er virksomhetskritisk infrastruktur innen MNT.

Nivå 3-dokumentet beskriver eksisterende infrastrukturer og nye behov. For hvert tematiske område (se over) er infrastrukturene delt i tre hovedgrupper; internasjonale fasiliteter (Norsk medlemskap, ESFRI), nasjonal infrastruktur (finansiert fra Forskningsrådet) og UiO egenfinansiert infrastruktur. De nye investeringsbehovene begrunnes ut i fra økt forskningspotensial og hvilke konsekvenser en eventuell manglende finansiering har for utviklingen av fagområdet. En mer omfattende beskrivelse av hvert investeringsforslag er gitt i et separat vedlegg til MNT-veikartet.

7.4 Humaniora og samfunnsvitenskap (HUMSAM)

HUMSAM-veikartet har blitt utarbeidet av en bredt sammensatt arbeidsgruppe på ledernivå fra HUMSAM-enhetene SV, HF, UV, JUR, TF, KHM og SUM.

HUMSAM-veikartet er et strategisk dokument som peker på særlig tre kategorier av forskningsinfrastruktur som HUMSAM-forskere trenger i dag, og trenger å styrke de kommende tiår for å imøtekomme framtidens behov. De tre kategoriene av forskningsinfrastruktur som er viktig for HUMSAM-forskere er: (1) *Databaser* og registre, som er den desidert mest omfattende forskningsinfrastrukturen. (2) *Sikker lagring, tungregning og analysevirksomhet basert på*

maskinlæring, som det er et voksende behov for. Og (3) *laboratorievirksomhet*, som finnes innen flere HUMSAM-miljøer og som er i vekst.

Det er forventet at den totale bruken av disse tre kategoriene av forskningsinfrastruktur vil øke betraktelig de kommende år. Regne- og analysebehovet vil få en særlig sterk økning. Det er avgjørende å utvikle en smidig integrasjon mellom ulike typer infrastrukturer og datainnsamling. HUMSAM-veikartet gir en situasjonsbeskrivelse av de tre kategoriene av forskningsinfrastruktur og peker på noen utfordringer og handlinger som bør utføres innen hver av dem.

7.5 E-infrastruktur (elektronisk infrastruktur)

Et utvidet Fagråd for IT i forskning samt ressurser fra USIT utgjorde arbeidsgruppa for Delveikart for e-infrastruktur. Delveikartet er todelt med et nivå 2-dokument som omhandler strategiske føringer og fagspesifikke utfordringer og et nivå 3 -dokument som omhandler tiltak for å utvikle universitetets e-infrastruktur slik at den best mulig støtter universitetets forskning og forskningsinfrastrukturer.

I nivå 2-dokumentet redegjøres det for dagens e-infrastruktur som støtter forskning og forskningsbasert utdanning ved UiO. Videre redegjøres det for de strategiske føringene for arbeidet med e-infrastruktur på institusjonelt, nasjonalt og internasjonalt nivå. I tillegg til videreføring av prioriteringer, satsinger og tiltak i forrige delveikart, så er prioriteringene i [Masterplan for universitetets IT](#) og etableringen av strukturen med strategiske koordineringsgrupper vesentlig for det reviderte delveikartet.

I nivå 3-dokumentet redegjøres det for avhengigheten mellom e-infrastruktur og IT-infrastruktur der viktigheten av sistnevnte understrekes. Videre beskrives de nye innmeldte behov og initiativ fra fakultet og enheter. Veikartet lister ikke enkelttiltak. I stedet beskrives 7 konseptuelle områder av strategisk viktighet for universitetets e-infrastruktur. Innenfor hvert av disse områdene listes eksempler på igangsatte og nye tiltak med lenker til utdypende informasjon.

Til: Universitetsstyret
Fra: Universitetsdirektøren

Sakstype: Orienteringssak
Møtesaksnr:
Møtenr: 7/2022
Møtedato: 6. desember 2022
Notatdato: 28. november 2022
Arkivsaksnr:
Saksbehandler: Kristin Fossum Stene

Orientering om brev fra Kunnskapsdepartementet vedrørende kategoriene i finansieringssystemet for universiteter og høyskoler.

Regjeringen omtaler finansieringssystemet for universiteter og høyskoler i forslaget til statsbudsjett 2023:

«Kunnskapsdepartementet vil i løpet av 2022 greie ut finansieringskategoriane vidare i dialog med sektoren, og vurdere om talet bør reduserast. Det vil bli lagt til grunn at kategoriane skal vere enkle og i størst mogleg grad gi institusjonane fridom og ansvar for disponeringa av løyvinga si og dimensjoneringa av dei einskilde utdanningane opp mot dei overordna måla.» (Prop. 1 S (2022–2023), del 3 kapittel 13)

Med bakgrunn i dette mottok sektoren 11. november vedlagte invitasjon fra Kunnskapsdepartementet, til å svare på en rekke spørsmål «som et grunnlag for å vurdere inndelingen av kategoriene og nivået på satsene». Sektoren bes blant annet gi innspill på behovet for differensierte satser, på prinsipper og nivå for en kategoriinndeling, og en særskilt sats for fleksible tilbud. Vi bes kommentere en modell hvor institusjonene utformer satsingsforslag om studieplasser basert på egne kostnadsanslag, samt en modell hvor prioriteringsbehovene for dimensjoneringen fremover legges til grunn for satsene for den resultatbaserte uttellingen.

Svarfristen var satt til 16. desember, men er etter initiativ fra BOTT-institusjonene utvidet til 9. januar.

UiO har i tidligere høringsuttalelser om finansieringssystemet vært opptatt av at systemet skal være transparent, og ha en stor basiskomponent som sikrer et langsiktig perspektiv på institusjonenes finansiering. UiO har vært støttende til en forenkling av dagens system. Ekspertutvalget om finansiering av universiteter og høyskoler (Hatlen-utvalget) foreslo i sin rapport å redusere antallet finansieringskategorier. Til dette var UiOs tilbakemelding at vi imøteser en utredning som konkretiserer forslaget og gjerne bidrar i arbeidet med utformingen.

UNIVERSITETET I OSLO

Departementet har valgt å *ikke* beregne scenarioer for hvordan uttellingen til institusjonene kan utvikle seg fremover med ulike satser eller ulike kategoriinndelinger. Denne manglende utredningen gjør spørsmålene i brevet svært krevende å svare konkret på innen fristen som er satt. Det er også krevende å svare isolert på spørsmål om finansieringskategoriene når det ikke foreligger konkret informasjon om hvilke planer departementet har for helheten i finansieringssystemet.

Vedlegg: Brev fra KD «Finansieringskategoriene i finansieringssystemet for universiteter og høyskoler»

DET KONGELIGE KUNNSKAPSDEPARTEMENT

Ifølge liste

Deres ref.

Vår ref

Dato

22/5242-1

11. november 2022

Finansieringskategoriene i finansieringssystemet for universiteter og høyskoler

Som varslet i Prop. 1 S (2022–2023) vil Kunnskapsdepartementet utrede finansieringskategoriene videre før det gjøres endringer i finansieringssystemet som en oppfølging av rapporten fra Hatlen-utvalget. Utvalget anbefalte at antallet kategorier ble redusert, og at departementet i dialog med sektoren utredet den konkrete avgrensningen.

Som et grunnlag for å vurdere inndelingen av kategoriene og nivået på satsene inviterer Kunnskapsdepartementet institusjonene til å gi innspill til punktene under. Av hensyn til fremdriften i arbeidet og forutsigbarheten av å raskt kunne konkludere om endringer, er det behov for å sette en kort frist, og vi ber derfor om svar innen fredag 16. desember.

Foreløpige betraktninger om de enkelte punktene er utdypet under det enkelte tema i brevet under. Departementet ber om synspunkter på:

- en modell hvor institusjonene kan eller må utforme satsingsforslag om utdanningskapasitet/studieplasser basert på egne kostnadsanslag og ikke på satsene til finansieringskategoriene
- en mulig innretning av en grov gjennomsnittssats for studieplasmidler som er uavhengig av kategoriene for den resultatbaserte uttellingen og innplasseringen av hvert studieprogram
- behovet for å differensiere satsene for den resultatbaserte uttellingen
- prinsippene og nivåene for kategoriinndelingen, og ev. konkrete forslag til inndelinger
- en modell hvor prioriteringsbehovene for dimensjoneringen fremover legges til grunn for satsene for den resultatbaserte uttellingen

Postadresse
Postboks 8119 Dep
0032 Oslo
postmottak@kd.dep.no

Kontoradresse
Kirkeg. 18
www.kd.dep.no

Telefon*
22 24 90 90
Org.nr.
872 417 842

Avdeling
Avdeling for eierskap i
høyere utdanning og
forskning

Saksbehandler
Sigve Berge
Hofland
22 24 74 83

- en særskilt sats for fleksible tilbud, muligheter for konkret avgrensning av tilbudene som bør omfattes, og forslag til en mulig sats
- alternative modeller for innfasing av midler til studieplasser som ikke innebærer at bevilgningen endres jevnt per semester, men f.eks. over en kortere periode eller med høyere beløp innledningsvis
- en alternativ modell for å ta høyde for den resultatbaserte uttellingen ved planlagte kapasitetsendringer, hvor det kompenseres gjennom reduksjoner i grunnlaget for den resultatbaserte uttellingen og ikke i det opprinnelig tildelte beløpet

1 Overordnede forutsetninger om kategoriene

Departementet legger til grunn at kategoriene ikke skal bestemme kostnadene i hver enkelt utdanning på en institusjon. Kategoriene brukes av departementet på et overordnet nivå for å fordele bevilgningen mellom institusjonene, gjennom økning eller reduksjon i studieplasser og ved beregning av resultatbasert uttelling. Institusjonene har ansvaret for å disponere sin samlede rammebevilgning for å nå de overordnede målene best mulig, og må gjøre disse vurderingene uavhengig av kategoriinndelingen. Institusjonene må fastsette kostnadene ut fra deres vurderinger av måloppnåelsen, ikke ut fra satsene i systemet. Det innebærer at det ikke er riktig å legge til grunn at enkeltutdanninger genererer inntekter fra staten, at utdanninger kan være fullfinansierte, eller at det kan skje kryssubsidiering mellom utdanninger.

En rekke utsagn både fra ulike miljøer ved institusjonene og fra andre aktører om finansieringskategoriene viser imidlertid at disse forutsetningene ikke allment blir oppfattet slik. Både Hægeland-utvalget og Hatlen-utvalget anbefalte at antallet finansieringskategorier ble redusert. Departementet er enig i at dagens antall kategorier gir et inntrykk av at inndelingen har et sikrere og mer finstemt grunnlag opp mot det enkelte studieprogram enn det har i realiteten, og at de har en uønsket påvirkning på vurderingene av hva som er «riktig» kostnadsfordeling internt ved institusjonene. Variasjonen i kostnader kan være betydelig større mellom utdanninger innenfor samme kategori enn mellom satsene for de ulike kategoriene. Departementet mener det er en svakhet at mange spørsmål i den offentlige debatten om prioriteringer ved institusjonene, formuleres med utgangspunkt i satsene for finansieringskategoriene. Det kan bidra til å frata institusjonene det ansvaret de har, og den tilliten de har, til selv å dimensjonere utdanningene. Disse problemene har vært kjent lenge, men har etter departementets syn ikke blitt mindre over tid, og vil trolig heller ikke kunne løses uten at det gjøres endringer i kategorisystemet. Et viktig formål for gjennomgangen er derfor å redusere den uønskede påvirkningen som kategoriene har på institusjonenes prioriteringer og debatter om disse, og å styrke tilliten til at midlene disponeres på bakgrunn av de overordnede målene.

Konsekvenser av endringer for institusjonenes bevilgning

I dagens system bestemmes den resultatbaserte uttellingen ut fra en resultatendring multiplisert med en sats. For statsbudsjettet for 2023 er det gitt uttelling for endringen i resultater mellom 2020 og 2021. Ved endringene i finansieringssystemet i 2017 ble det lagt

til grunn at institusjonene skulle få uttelling ut fra forskjellen mellom det nye og det gamle systemet. Det innebar at institusjonene i stor grad fikk uttelling ut fra det totale nivået på resultatene multiplisert med forskjellen i satsen mellom det gamle og det nye systemet. Siden det totale omfanget av studiepoeng er høyt, vil det si at selv ganske små endringer i kategoriinndelingen og satsene ville gi betydelige utslag i bevilgningene. Det ble derfor ikke gjort endringer i kategoriene i oppfølgingen av anbefalingene fra Hægeland-utvalget.

Departementet legger ikke nå den samme forutsetningen til grunn. Det er ikke aktuelt å endre bevilgningen ut fra endringene i satsene multiplisert med det samlede resultatnivået. Endringer i satsene vil derfor ikke påvirke bevilgningsnivået til institusjonene på innføringstidspunktet for de nye kategoriene. Eventuelle endringer vil kun påvirke bevilgningsutviklingen *fremover* sammenlignet med hvordan den kunne ha blitt med andre alternativer. Med en høyere sats vil institusjonene bli mer resultatutsatt fremover i tid sammenlignet med alternativer hvor den aktuelle satsen er lavere. Uttellingen blir mer positiv ved resultatøkning, og mer negativ ved resultatnedgang.

Departementet vil ikke beregne scenarioer for hvordan uttellingen til de enkelte institusjonene kan utvikle seg fremover med ulike satser eller ulike kategoriinndelinger. Dette er i hovedsak prinsipielt begrunnet. For det første vil uttellingen først og fremst være avhengig av utviklingen i resultatene fremover og hvilke utdanninger institusjonene prioriterer opp eller ned. Det er et viktig prinsipp at institusjonene selv er ansvarlig for å disponere rammebevilgningen og dimensjonere studietilbudet innenfor overordnede rammer. Departementet kan derfor ikke legge bestemte prognoser til grunn for utviklingen ved hver institusjon, siden det vil avhenge av beslutninger som institusjonene gjør selv. For det andre er det ikke slik at kategoriinndelingen eller satsene bestemmer den samlede bevilgningsutviklingen for institusjonene. Historisk sett er det andre budsjettendringer/politiske prioriteringer enn den resultatbaserte uttellingen som har hatt mest å si for bevilgningen. Den samlede bevilgningsutviklingen vil avhenge av det økonomiske handlingsrommet og de politiske prioriteringene i de ordinære budsjettprosessene fremover i tid. Det er derfor ikke mulig å lage meningsfulle prognoser som reelt sett gir økt forutsigbarhet.

2 Funksjonen til kategoriene og behovet for å differensiere satsene

Kategoriene innebærer i dag både en differensiering av satsene som brukes for tildelingen av midler til utdanningskapasitet (studieplasser), og for den resultatbaserte uttellingen. Argumentene for en slik differensiering kan variere ut fra hvilket formål man vurderer.

Budsjettendringer for å regulere utdanningskapasiteten

Ved tildeling av studieplasser brukes satsene for å gi en bevilgningsøkning hvor det er forventet at institusjonene øker produksjonen av studipoeng med én 60-studiepoengenhet (SPE) per tildelte studie plass per år. Hvis satsen er høyere enn de faktiske kostnadene per SPE-ending på institusjonene, vil det innebære at institusjonene kan overoppfylle resultatforventningen eller at deler av de tildelte midlene brukes på noe annet enn den pålagte kapasitetsendringen. Hvis satsen er lavere, kan det motsatt medføre at

institusjonene underoppfyller resultatforventningen eller at den delvis dekkes innenfor gjeldende rammebevilgning.

Departementet mener det er flere forhold som taler for at det ikke er behov for en høy grad av differensiering i satsene for studieplasstilldelinger. For det første har det vært en stor fleksibilitet i oppfølgingen av resultatforventningene fra departementets side. Flere enkelttildelinger har ikke gitt økt produksjon i tråd med forventningene, mens andre enkelttildelinger har overoppfyllt forventningene. Forholdet mellom budsjettendringen og kapasitetsendringen avviker dermed i mange tilfeller fra hva satsene gir inntrykk av. For det andre har mange av studieplasstilldelingene blitt gitt med en generell sats (kategori D) uten å være øremerket enkeltutdanninger. For det tredje vil de årlige endringene i utdanningskapasiteten være små sammenlignet med den totale kapasiteten, noe som gir et lavere behov for presisjon i satsene.

Institusjonene fremmer årlig forslag til departementet om satsinger utover det som kan forventes å bli dekket innenfor gjeldende budsjettammer. Utgangspunktet er at slike forslag skal beskrive både forventet nytte og anslåtte kostnader ved satsingen. Forslag om utvidet utdanningskapasitet skal imidlertid ikke baseres på egne kostnadsanslag, men bare ta utgangspunkt i satsene til de ulike finansieringskategoriene. Hatlen-utvalget foreslo å også åpne for at institusjonene kunne fremme forslag om studieplasser basert på reelle kostnadsanslag, og at disse kunne bli benyttet ved tildelinger til helt nye tilbud.

I høringen av Hatlen-utvalgets rapport var det noen institusjoner som argumenterte mot forslaget om å kunne avvike fra kategorisatsene og heller benytte egne kostnadsanslag. Mange tok ikke eksplisitt stilling til forslaget. Argumentene mot forslaget var at det ville føre til at like studieprogrammer blir finansiert på ulike måter, og at det ville være mindre transparent, gi økt vilkårlighet og være mer administrativt ressurskrevende.

Departementet legger til grunn at Hatlen-utvalgets forslag ikke vil innebære at studieprogrammer vil være mer ulikt finansiert enn i dag. Ingen programmer blir direkte finansiert av departementet. Også ved bruk av faste satser varierer de reelle kostnadene per kapasitetsendring mellom institusjonene, og det er i dag vanskelig å få oversikt over hvordan budsjettendringer for studieplasser konkret følges opp.

Departementet mener det er et aktuelt alternativ at budsjettendringer for utdanningskapasiteten baseres dels på grovere gjennomsnittssatser enn i dagens system og dels på egne kostnadsanslag fra institusjonene. For budsjettendringer hvor det er nødvendig med et nært samsvar mellom beløpet og den konkrete resultatforventningen til en institusjon, vil det være aktuelt å benytte egne kostnadsanslag. For budsjettendringer som er begrunnet i behovet for å regulere kapasiteten totalt sett, og så fordelt på institusjoner, vil behovet for et nøyaktig samsvar med kostnader ved den enkelte institusjon være mindre. Egne kostnadsanslag kan også gi et løpende grunnlag for å vurdere de generelle satsene.

- Departementet ber derfor om nærmere synspunkter på:
  - en modell hvor institusjonene kan eller må utforme satsingsforslag om studieplasser basert på egne kostnadsanslag og ikke på satsene til finansieringskategoriene

- en mulig innretning av en grov gjennomsnittssats for studieplassmidler som er uavhengig av kategoriene for den resultatbaserte uttellingen og innplasseringen av hvert studieprogram

Resultatbasert uttelling

Endringer i produksjonen av studiepoeng eller uteksaminerte kandidater kan ha flere årsaker. De ulike årsakene kan reise ulike problemstillinger når det gjelder behovet for differensiering i satsene for den resultatbaserte uttellingen.

Ved budsjettendringer for endret utdanningskapasitet innebærer den resultatbaserte uttellingen at deler av bevilgningen først kommer når endringen faktisk er blitt gjennomført, og den beregnes på bakgrunn av faktisk produksjon. I dag er forholdet mellom satsen for studieplasstildeling (ca. 60 pst.) og resultatbasert uttelling (ca. 40 pst.) lik for alle kategorier. Det innebærer at de automatiske konsekvensene av å følge opp resultatforventningene er omtrent lik på tvers av utdanninger målt i forhold til studieplasstildelingen (og dermed grovt sett i forhold til de totale kostnadene).

Departementet mener dette ikke er en nødvendig forutsetning, og at forholdet mellom satsen for den resultatbaserte uttellingen og de totale kostnadene kan variere mellom ulike utdanninger. Dette taler for et redusert behov for å differensiere satsene. For det første legger departementet til grunn at styringssignaler følges lojalt opp i utgangspunktet. For det andre vurderer departementet uansett oppfølgingen av budsjettendringer for utdanningskapasiteten, og den resultatbaserte uttellingen er ikke den eneste mekanismen for å sikre at de forventede resultatene oppnås. Dersom den resultatbaserte uttellingen utgjorde en lavere andel av samlet tildeling, er det naturlig at departementets oppfølging ble noe tettere.

De resultatbaserte satsene gir uttelling for endringer i utdanningseffektiviteten ved institusjonene, altså hvor mange studiepoeng/kandidater som produseres innenfor gjeldende rammer. Dette kan forekomme enten innenfor en uendret oppgaveprofil (sammensetning av studietilbud og forhold mellom undervisning og forskning) eller gjennom at denne profilen endres.

En omdisponering fra utdanninger med høyere kostnader enn gjeldende sats til utdanninger med lavere kostnader enn satsen vil gi institusjonene økt økonomisk handlingsrom. Dersom den resultatbaserte uttellingen kun gis med én sats, vil en omdisponering fra en kostbar utdanning til en mindre kostbar utdanning kunne øke produksjonen som gir uttelling betydelig, og dermed gi økte rammer. Noe lignende vil gjelde ved omdisponeringer til andre formål enn utdanning. Jo lavere satsen er i forhold til de faktiske kostnadene, desto mindre vil den negative resultatbaserte uttellingen redusere det økonomiske handlingsrommet. Dette er et argument for en høy grad av differensiering hvis satsene har som formål å unngå at utsiktene til økt økonomisk handlingsrom blir mer bestemmende for utdanningsporteføljen enn måloppnåelsen for høy kvalitet og god tilgang til utdanning.

Departementet mener dette forholdet ikke bør overdrives, og har tillit til at styrene ved institusjonene gjør sine prioriteringer og disponeringer for å øke måloppnåelsen, ikke for å øke bevilgningen per se. Departementet vurderer at det er svært liten risiko for at

institusjonene vil legge ned kostbare og samfunnsviktige utdanninger ut fra rent økonomiske hensyn dersom satsene for den resultatbaserte uttellingen reduseres.

Innenfor en uendret oppgaveprofil vil institusjonene få økt uttelling dersom ressursene brukes mer effektivt, f.eks. ved at en større andel fullfører.

Innenfor en uendret oppgaveprofil vil institusjonene få økt uttelling dersom ressursene brukes mer effektivt, f.eks. ved at en større andel fullfører. Departementet mener at dette hensynet ikke krever noe bestemt forholdstall mellom satsen og de faktiske kostnadene. Dagens kostnader er allerede finansiert, og en uttelling for å bruke disse ressursene mer effektivt trenger ikke være proporsjonal med kostnadene. Et annet mulig prinsipp er å innrette satsene ut fra behovet og nytten av effektiviseringer og bedre gjennomføring i de enkelte utdanninger.

En annen effekt av den resultatbaserte uttellingen er at det kan gi rom for såkalte kapasitetsutvidelser «på marginen», hvor kapasiteten forutsettes å bli dekket inn innenfor et fremtidig høyere bevilgningsnivå som følge av den resultatbaserte uttellingen. En høy differensiering av satsene i tråd med de faktiske kostnadene vil gjøre at utdanningene har likere muligheter til å utvide kapasiteten på denne måten.

Departementet vil ikke legge dette til grunn som en nødvendig forutsetning. Departementet har hovedansvaret for å regulere bevilgningsnivået totalt i forhold til det samlede behovet for høyere utdanning, og for fordelingen mellom institusjonene. En sentral faktor i vurderingen av institusjonenes satsingsforslag er hva som ikke kan forventes å bli dekket innenfor gjeldende rammer. Slike satsinger er derfor et alternativ for å ivareta særlig kostbare behov. Ved etableringen av systemet ble det heller ikke lagt noen vekt på at alle utdanninger skulle ha likt potensial til kapasitetsutvidelser innenfor den resultatbaserte uttellingen. Dette kom til uttrykk blant annet gjennom at kunsthøyskolene ble holdt utenfor systemet, og dermed ble en stor del av de kunstneriske utdanningene avhengig av særskilte tildelinger for å kunne utvide kapasiteten.

Samlet mener departementet at det er grunnlag for å redusere antallet kategorier når det gjelder den resultatbaserte uttellingen. Departementet ser for seg at det vil være rimelig å redusere antall kategorier til mellom en og tre. Departementet mener at en slik tilnærming vil tydeliggjøre det enkelte styrets ansvar for den helhetlige innretningen, utviklingen og volumet i studieporteføljen.

- Departementet ber om nærmere synspunkter på vurderingen av behovet for å differensiere satsene for den resultatbaserte uttellingen

3 Grunnlaget for kategoriene

Gradsnivå

Gradsnivået er en betydelig faktor i dagens kategoriinndeling, og bachelor- og masterutdanninger i samme fag er generelt innplassert med en avstand på to trinn. Før dagens kategorier hadde hovedfagsstudier en høyere sats, i tillegg til enkelte av de lange profesjonsutdanningene.

Departementet mener det i dag ikke er behov for å differensiere satsene ut fra gradsnivå. Institusjonene har ansvaret for å ha en god balanse mellom gradsnivåene i sitt utdanningstilbud. Dette styres i svært liten grad av departementet, og det er ingen holdepunkter for at en bestemt innretning av satsene er nødvendig for å «kompensere» for at institusjonene ellers ville dimensjonert gradsfordelingen på en uhensiktsmessig måte. Departementet tar ikke stilling til hva som er den ønskelige ressursbruken per student ved de forskjellige gradsnivåene i ulike fag, men legger til grunn at dette faller inn under institusjonenes ansvar og at en eventuell styring gjennom kategorisatsene er unødvendig.

Utdanning/fagområde

Innplasseringen ut fra utdanningens faglige innhold reiser to spørsmål: det ene er hvilke egenskaper som skal være bestemmende for innplasseringen, og det andre er hvilket aggregeringsnivå av utdanning/fagområde disse egenskapene skal legges til grunn på.

I dagens kategoriinndeling er aggregeringsnivået dels fagområdenivå og dels utdanningsnivå. For utdanninger i fagområdene humaniora, samfunnsvitenskap, økonomiske og administrative fag og realfag og teknologi er innplasseringen bestemt ut fra utdanningens fagområde, ikke ut fra gjennomsnittet for den konkrete utdanningen. Unntakene er utdanning i arkitektur og noen mediefag som er innplassert enkeltvis, og ikke ut fra deres overordnede fagområde. Innenfor helse- og sosialfag og lærerutdanning og til dels estetiske fag er innplasseringen bestemt på utdanningsnivået, og disse fagområdene er spredt på flere enn to kategorier.

Hægeland-utvalget anbefalte en inndeling med fire kategorier: 1) teorifag, 2) utdannings- og velferdsfag, 3) laboratorie- og utstyrskrevenne fag og 4) særskilt kostbare fag som kliniske fag og utøvende kunst. Forslaget var ikke eksplisitt på om innplasseringen burde avgjøres på utdannings- eller fagområdenivå, men fremstilte det som transparent at utdanningene innenfor hvert fagområde var innplassert i samme kategori. Hatlen-utvalget anbefalte en reduksjon til mellom to og fire kategorier, men gikk ikke nærmere inn på prinsipper for inndelingen.

Kategoriene er i dag grovt inndelt etter hvor ressurskrevende de ulike utdanningene er med hensyn til personale og utstyr. Det er ikke angitt i hvilken grad inndelingen utelukkende var basert på kostnadene i de eksisterende tilbudene ved innføringen, eller på ønskede prioriteringer for tilbudene fremover. Hva som er mest logisk av disse innretningene, avhenger av hva formålet med satsene er.

For satsene for studieplasstilldelinger er det prioriteringen av ressursbehovet ved kapasitetsendringer fremover som er mest relevant. Det finnes ikke ett riktig finansieringsnivå for hver utdanning, og det er et stort spenn av mulige innretninger av alle utdanninger som kan gi en samlet akseptabel måloppnåelse sammenlignet med ressursbruken. Jf. omtalen i avsnitt 2 mener departementet det er et aktuelt alternativ å ta utgangspunkt i én standardsats fremover, og ellers basere budsjettendringer på konkrete kostnadsanslag fra institusjonene ved behov.

Dersom et formål med satsen for den resultatbaserte uttellingen er å kompensere slik at endringer i den eksisterende profilen ikke skal påvirke det økonomiske handlingsrommet, er

det dagens faktiske kostnader som er relevant kriterium, slik at kostnadsendringer ved endringer i utdanningsporteføljen automatisk gjenspeiles i finansieringen. Departementet legger til grunn at dette formålet bør ha en mindre funksjon i systemet, og har tillit til at institusjonene disponerer sin bevilgning på en ansvarlig måte med hensyn til måloppnåelsen.

Departementet mener at et alternativ som bør vurderes for kategoriene for den resultatbaserte uttellingen, er at inndelingen baseres på hvilke utdanninger det er behov for å prioritere i dimensjoneringen av høyere utdanning fremover. En høyere resultatbasert sats vil på den ene siden øke de automatiske budsjettkonsekvensene av å redusere den eksisterende kapasiteten, og på den andre vil det gi økt uttelling for institusjoner som viser at de kan omdisponere til prioriterte områder. Et alternativ kunne være en todeling hvor noen prioriterte områder ble innplassert med en høyere resultatbasert sats, f.eks. med en avstand på 30 prosent.

Departementet ber om synspunkter på:

- prinsippene og nivåene for kategoriinndelingen, og ev. konkrete forslag til inndelinger
- en modell hvor prioriteringsbehovene for dimensjoneringen fremover legges til grunn for satsene for den resultatbaserte uttellingen

Tilleggssats for fleksible utdanninger

Regjeringen mener det er behov for et mer tilgjengelig og fleksibelt utdanningstilbud som bidrar til at både den enkelte og arbeidslivet får den kompetansen de trenger, og at verken bosted eller livssituasjon hindrer folk i å ta utdanning og oppdatere kompetansen gjennom livet.

Hatlen-utvalget anbefalte primært at kandidatindikatoren ble fjernet for å fjerne disinsentivene i systemet for videreutdanninger, men åpnet også for et påslag i satsen for uttelling for studiepoeng for å gjøre det mer attraktivt å legge til rette for videreutdanning. Blant hørings svarene var det noen som uttrykte støtte for dette, men også andre som pekte på at det kunne være utfordrende å avgrense i statistikken de tilbudene som burde få høyere uttelling.

Departementet mener i utgangspunktet at utformingen av de enkelte utdanningstilbudene skal være institusjonenes ansvar innenfor sine budsjetttrammer, og at systemet ikke bør legge opp til at spesifikke kostnader (f.eks. til høyere administrasjonsdel for små emner) blir særskilt kompensert. Samtidig er det et klart behov for å gjøre utdanningssystemet mer fleksibelt og tilgjengelig, både geografisk og for å lettere kunne kombineres med jobb. En høyere sats for fleksible og tilgjengelige tilbud trenger ikke å innebære at modellen legger opp til særskilt kostnadskompensasjon, men at den skal understøtte politisk ønskede omprioriteringer og endringer i tilbudet. Det er imidlertid en utfordring at den reelle tilgjengeligheten til ulike tilbud er vanskelig å måle, og at et påslag for konkrete organiseringsformer kan føre til uønskede taktiske tilpasninger.

- Departementet ber om synspunkter på forslaget om å innføre en særskilt sats for fleksible tilbud, muligheter for konkret avgrensning av tilbudene som bør omfattes, og forslag til en mulig sats

4 Innfasing av budsjettmidler knyttet til utdanningskapasitet

Dagens system innebærer at budsjettendringer knyttet til utdanningskapasiteten fases inn jevnt over tid. Dersom opptakskapasiteten endres varig, endres bevilgningene jevnt inntil den totale kapasiteten er fullt utbygget og de første kandidatene uteksamineres. Et varig økt opptak i en treårig utdanning gir på sikt en økt bevilgning med tre ganger satsen, som blir faset inn med en halv sats (ett semester) i år 1, en full sats (to semestre) i år 2 og 3 og en halv sats (ett semester) i år 4.

I dag tas det høyde for den resultatbaserte uttellingen gjennom at de direkte tildelte midlene er avkortet tilsvarende den forventede uttellingen. En alternativ måte å ta høyde for uttellingen på er å bevilge den samlede budsjetteffekten i utgangspunktet, men korrigere i grunnlaget for den resultatbaserte uttellingen i påfølgende år slik at det ikke gis ekstra uttelling for den forventede kapasitetsendringen. Dagens system innebærer at dersom resultatforventningene innfris, bevilges den samlede anslåtte budsjetteffekten først tidligst to år etter det aktuelle budsjettåret. En korreksjon i grunnlaget for uttellingen ville innebære at den samlede budsjetteffekten bevilges i det aktuelle budsjettåret fra første år, men at bevilgningen to år seinere vil bli redusert dersom resultatforventningen ikke innfris.

- Departementet ber om synspunkter på:
  - alternative modeller for innfasing som ikke innebærer at bevilgningen endres jevnt per semester, men f.eks. over en kortere periode eller med høyere beløp innledningsvis
  - en alternativ modell for å ta høyde for den resultatbaserte uttellingen ved planlagte kapasitetsendringer, hvor det kompenseres gjennom reduksjoner i grunnlaget for den resultatbaserte uttellingen og ikke i det opprinnelig tildelte beløpet

Med hilsen

Hedda Huseby (e.f.)
avdelingsdirektør

Sigve Berge Hofland
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Adresseliste

Ansgar Teologiske Høgskole	Fredrik Fransons vei 4	4635	KRISTIANSAND S
Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo	Postboks 6768 St. Olavs plass	0130	OSLO
Barratt Due musikkinstitut	Postboks 5344 Majorstuen	0304	OSLO
Bergen Arkitekthøgskole	Postboks 39	5841	BERGEN
Dronning Mauds Minne Høgskole for barnehagelærerutdanning	Thrond Nergaards veg 7	7044	TRONDHEIM
Fjellhaug Internasjonale Høgskole	Sinsenvn. 15	0572	OSLO
Handelshøyskolen BI		0442	OSLO
Høgskolen i Innlandet	Postboks 400	2418	ELVERUM
Høgskolen i Molde	Postboks 2110	6402	MOLDE
vitenskapelig høgskole i logistikk			
Høgskolen i Østfold		1757	HALDEN
Høgskulen for grøn utvikling	Arne Garborgsvei 22	4340	BRYNE
Høgskulen i Volda	Postboks 500	6101	VOLDA
Høgskulen på Vestlandet	Postboks 7030	5020	BERGEN
Høyskolen for Dansekunst	Marstrandgata 8	0566	OSLO
Høyskolen for Ledelse og Teologi	Micheletsvei 62	1368	STABEKK
Høyskolen Kristiania			
Kunsthøgskolen i Oslo	Postboks 6853 St Olavsplass	0130	OSLO
Lovisenberg diakonale høgskole	Lovisenberggaten 15 B	0456	OSLO
MF vitenskapelig høyskole for teologi religion og samfunn	Postboks 5144 Majorstua	0302	OSLO
NLA Høgskolen	Postboks 74	5812	BERGEN
Nord universitet	Postboks 1490	8049	BODØ
Norges Handelshøyskole	Helleveien 30	5045	BERGEN
Norges idrettshøgskole	Postboks 4014 Ullevål Stadion	0806	OSLO
Norges miljø- og biovitenskapelige universitet	Postboks 5003	1432	ÅS

Norges musikkhøgskole	Postboks 5190 Majorstua	0302	OSLO
Norges teknisk- naturvitenskapelige universitet OsloMet – storbyuniversitetet		7491	TRONDHEIM
Samisk høgskole	Hánnoluohkká 45	9520	KAUTOKEINO
Steinerhøgskolen	Professor Dahls gate 30	0260	OSLO
Universitetet i Agder	Serviceboks 422	4604	KRISTIANSAND S
Universitetet i Bergen	Postboks 7800	5020	BERGEN
Universitetet i Oslo	Postboks 1072 Blindern	0316	OSLO
Universitetet i Stavanger		4036	STAVANGER
Universitetet i Sørøst- Norge	Postboks 235	3603	KONGSBERG
Universitetet i Tromsø – Norges arktiske universitet		9019	TROMSØ
Universitets- og høgskolerådet	Stortorvet 2	0155	OSLO
VID vitenskapelige høgskole	Postboks 184 Vinderen	0319	OSLO

Notat

Til: Universitetsstyret

Fra: Universitetsdirektørens stab

Sakstype: Orienteringssak

Møtedato: 6. desember 2022

Notatdato: 29. november

Arkivsaksnr: [arkivsaksnr]

Saksansvarlig: Johannes Falk Paulsen

Saksbehandler: Gunnar Dick

Utvikling av Bærekrafthuset/UiO Sustainability Hub ved UiO

Bakgrunn

UiOs *Strategi 2030 "Kunnskap - ansvar - engasjement: For en bærekraftig verden"* og «*Helhetlig strategi for klima og miljø*» fordrer økt innsats fra UiO for at vårt samfunnsoppdrag bidrar til en mer bærekraftig verden. Forskning, utdanning, samfunnskontakt og innovasjon relatert til klima, miljø og bærekraft skal styrkes, og i høyere grad bidra til nye løsninger og økt forståelse for en utvikling mot et mer bærekraftig samfunn. Universitetsstyret vedtok i februar 2022 klimastrategien. Utarbeidelse av et satsningsforslag knyttet til temaet bærekraft på Nedre Blindern er et nedfelt delmål.

Hovedproblemstillinger

Bærekrafthuset foreslås etablert i løpet av 2023 og utvikles i faser frem mot permanent fysisk lokasjon på campus (Farmasibygningen) fra 2026 eller når bygget er klart. Arbeidet organiseres i form av en arbeidsgruppe som utarbeider anbefalinger for utviklingen og trinnvis etablering av de ulike fasene slik beskrevet i vedlagt mandat.

Kostnader i 2023 foreslås dekket av avsetninger gjort til tiltaksplanen for klima og miljø.

Hovedmålet er styrking av UiOs aktivitet relatert til bærekraft. Organiseringen må støtte opp under faglig målsettinger. Det er ønskelig for UiO å samle miljøer som er faglig relevante for bærekraft-satsningen i egnede lokaler på campus, som UiO selv forvalter.

Vedlegg:

Vedlegg 1 - Mandat for arbeidsgruppe for etablering av Bærekrafthuset ved UiO

Vedlegg 2 - Bærekrafthuset – katalysatoren i UiOs bærekraftsatsning

Mandat for arbeidsgruppe for etablering av Bærekrafthuset ved UiO – November 2022

Innledning

UiOs *Strategi 2030 "Kunnskap - ansvar - engasjement: For en bærekraftig verden"* og «*Helhetlig strategi for klima og miljø*» fordrer økt innsats fra UiO for at vårt samfunnsoppdrag bidrar til en mer bærekraftig verden. Forskning, utdanning, samfunnskontakt og innovasjon relatert til klima, miljø og bærekraft skal styrkes, og i høyere grad bidra til nye løsninger og økt forståelse for en utvikling mot et mer bærekraftig samfunn. Universitetsstyret vedtok i februar 2022 klima- og miljøstrategien. Utarbeidelse av et satsningsforslag knyttet til temaet bærekraft på Nedre Blindern er et nedfelt delmål.

Universitetsledelsen ønsker derfor å etablere *Bærekrafthuset*, med det engelskspråklige navnet *UiO Sustainability Hub*, som katalysator for styrket tverrfaglig forskning, utdanning og samfunnskontakt om bærekraft ved UiO. Bærekrafthuset skal være et faglig tyngdepunkt, men dets viktigste funksjon vil være å skape vekselvirkninger og stimulere til aktivitet med og på tvers av fag- og forskningsmiljøer ved UiO. Bærekrafthuset må peke utover seg selv og bidra til rettferdig bærekraftige omstilling.

Bærekrafthuset vil etableres i løpet av 2023 og utvikles i faser frem mot permanent fysisk lokasjon på campus. Utgangspunktet er at initiativet skal huse permanente og midlertidige miljøer som har særlig potensial for å initiere og videreutvikle kunnskaps-samarbeidet om bærekraft ved UiO, og med eksterne aktører.

Universitetsledelsen nedsetter gjennom dette mandatet en arbeidsgruppe for Bærekrafthuset.

Mandat

1. Mål:

Bærekrafthuset skal være en katalysator for styrket tverrfaglig forskning, utdanning og samfunnskontakt om bærekraft ved UiO.

Arbeidsgruppen bes utarbeide en anbefaling for konkret innhold i en trinnvis utvikling av Bærekrafthuset, samt ta initiativ til aktiviteter i innledende faser. Premissene for utviklingen er at det legges til rette for oppbygging av gode faglige samarbeidsmuligheter, etableres en foreløpig mindre fysisk lokalitet, og at Bærekrafthuset etableres permanent i Farmasibygningen når denne fristilles ved ferdigstilling av Livsvitenskapsbygget.

Grunnleggsdokumenter for arbeidet er strategiene nevnt over og notatet «Bærekrafthuset – katalysatoren i UiOs bærekraftsatsning» (vedlegg).

Arbeidsgruppen for Bærekrafthuset skal:

- Foreslå hvordan Bærekrafthuset best utvikles i forskjellige faser.

- Foreslå og initiere konkrete aktiviteter og miljøer som kan bygge Bærekrafthuset i den første virtuelle (og digitalt visuelle) fasen (fra 2023).
- Lage plan for bruk av midlertidige fysiske lokaler til, blant andre, kortere prosjekt-samløkaliseringer for å stimulere til radikal tverrfaglig forskning, og andre aktiviteter i Bærekrafthuset.
- Utarbeide forslag til formel organisering av Bærekrafthuset frem mot permanent fysisk etablering.

2. Arbeidsgruppens sammensetning:

Mette Halskov Hansen	(rektoratet, leder)
Mathilde Skoie	(HF)
Sidsel Roalkvam	(SUM)
Inger Skjelsbæk	(STK)
Vebjørn Bakken	(UiO:Energi og miljø)
Tore Nilsen	(SV)
Dag O. Hessen	(MN)
Eivind Engebretsen	(MED)
Robert Granlund	(Studentparlamentet)
Gunnar Dick	(universitetsdirektørens stab, sekretær)

3. Øvrige rammer for arbeidet og presentasjon av resultatet:

Forventet oppstart av arbeidsgruppen er nyåret 2023. Ved avslutning av 2023 vurderes forlengelse eller endring av gruppen.

- Arbeidet organiseres slik gruppen finner det formålstjenlig.
- Arbeidsgruppen trekker inn Kompetansepanelet for klima, miljø og bærekraft ved behov, og står for øvrig fritt til å innhente råd og innspill fra relevante miljø ved UiO.
- Arbeidsgruppen orienterer universitetsledelsen og dekangruppen underveis.
- Første rapport legges fram for universitetsledelsen i oktober 2023.

Vedlegg: «Bærekrafthuset – katalysatoren i UiOs bærekraftsatsning»

Bærekrafthuset – katalysatoren i UiOs bærekraftsatsning

Klima- og naturkrisene verden står overfor krever ny kunnskap og nye former for kunnskapsutveksling og formidling. Utfordringene knyttet til reduksjon av klimautslipp, tilpasning til et endret klima og å hindre videre tap av biologisk mangfold og natur, må håndteres samtidig med store utfordringer for å minske ulikhet og forbedre liv og levekår. Til det kreves både fremragende forskning i enkeltdisipliner, omfattende tverrfaglighet og nye former for samarbeid mellom sektorer.

For å møte disse utfordringene vil Universitetet i Oslo etablere **Bærekrafthuset** som en ny og kraftfull katalysator for en bærekraftig omstilling lokalt, nasjonalt og globalt. Universitetet i Oslo har en i norsk sammenheng unik bredde i fagporteføljen. Vi har store og sterke naturvitenskapelige miljøer, som inkluderer internasjonalt ledende forskningsmiljøer innen klima og miljø, og fagmiljøer på høyt internasjonalt nivå innen humaniora, samfunnsvitenskap, medisin og juss. Universitetet i Oslo har også utviklet en rekke miljøer for fremragende forskning, og kan dokumentere langsiktig satsing på tverrfaglighet. Dette er en avgjørende forutsetning for den nye satsningen.

Bærekrafthuset vil huse permanente og midlertidige enheter som har særlig potensial for å initiere og videre styrke kunnskaps-samarbeidet internt på UiO, og med private og offentlige aktører utenfor. Bærekrafthuset er en del av en større bærekraftsatsning som omfatter hele Nedre Blindern. I Bærekrafthuset vil det bli tilrettelagt for tverrfaglige møteplasser som skal resultere i nytt forsknings- og undervisningssamarbeid med og imellom internasjonalt sterke miljøer. Universitetet i Oslo har fagmiljøer innen både naturvitenskapelige, humanistiske og samfunnsvitenskapelige, med stort potensial for å bidra til fornyet bærekraftundervisning, - forskning, og til utviklingen av løsninger for samfunnet, i samarbeid med andre aktører.

Kunnskap for en «bærekraftig omstilling»

Det overordnede målet for en bærekraftig omstilling er å sikre livsgrunnlaget for menneskeheten og andre arter, nå og for fremtiden. Det innebærer at vi verner om naturen som skaper grunnlaget for artenes overlevelse, og at vi styrker mulighetene for menneskelig samhandling som er nødvendig for bærekraftige samfunn. Det krever kunnskap både om planetens tålegrenser, og hvordan disse er knyttet til menneskers og andre arters grunnleggende livsbetingelser og sameksistens, og om kulturelle, samfunnsmessige og menneskelige forutsetninger for å skape bærekraftige samfunn. Dette betyr, for eksempel, at klimahensyn og hensyn til naturmangfold må vurderes i sammenheng, og sammen med helsemessige hensyn, og hensynet til å skape grunnlaget for felles innsats for en bærekraftig omstilling. Å legge til rette for en slik felles innsats krever igjen kunnskap om demokrati, kultur og styringsinstitusjoner.

For å gjøre slike vurderinger må vi bygge videre på eksisterende vitenskapelig kunnskap, og tradisjoner for kritisk tenkning og teknologiutvikling. Ankerfestet må være sterke akademiske disipliner. Men i møte med usikker og ustabil fremtid er det også nødvendig med en bred tverrfaglig og sektorovergripende tilnærming som kan sørge for at ny kunnskap utvikles i dynamisk samspill med aktørene som skal være med på å gjennomføre og utforme

en bærekraftig omstilling. Bærekrafthuset skal være Universitetet i Oslos fremste arena for å sikre et slikt samspill.

Hvem og hva passer inn i Bærekrafthuset?

Bærekrafthuset vil favne tverrfaglig forskning, innovativ undervisning, og løsningsorientert samfunnsdialog og -samarbeid om sentrale bærekrafttemaer som, for eksempel, miljø og utvikling, kjønn og mangfold, inkludering, relasjonen mellom vitenskap, teknologi og kultur, og helsedimensjoner av klima- og naturkrisen. Dette vil bli konkret realisert gjennom følgende enheter og aktiviteter som vil kunne inngå Bærekrafthuset:

- Sentrale eksisterende forsknings- og undervisningsenheter som Senter for Utvikling og Miljø (SUM), Senter for Tverrfaglig Kjønnforskning (STK), Senter for Teknologi, Innovasjon og Kultur (TIK)?
- UiOs tre midlertidige strategiske satsninger med sine tverrfaglige porteføljer innen forskning og, i økende grad, støtte til undervisning: UiO:Livsvitenskap, UiO:Demokrati, UiO:Energi og miljø.
- Et nytt studentdrevet *Grønt Kontor* med aktiviteter som reparasjonsverksted, innovasjonsinitiativer, og andre aktiviteter rettet mot å styrke universitetet som et laboratorium i bærekraft.
- Eksisterende og nye tverrfaglige bærekraftemner kan undervises i Bærekrafthuset, for eksempel Innovasjonsemnet CityStudio Oslo (30 sp) eller en ny Blindern-lokal variant av dette emnet, honourstillegget Environmental Humanities and Sciences (20 sp), osv.
- Et nytt *Program for radikal tverrfaglig forskning* som vil stille kontorer og driftsmidler til rådighet så utvalgte forsknings- og innovasjonsprosjekter fysisk kan samles i 3-10 måneder for å arbeide mot et konkret mål (for eksempel nyutvikling av forskningsprosjekt, felles publikasjon, nytt formidlingsrettet tiltak, løsning av konkret problem/utfordring i samarbeid med eksterne aktører, osv.).
- Circle U. prosjektet *Open School of Public Governance* som blant andre vil organisere internasjonale kurser for studenter, samt etter- og videreutdanning rettet mot offentlig sektor i Europa.
- Et nyskapende *Demokratiets Hus* kan etableres som en åpen arena for formidlings- og dialogrettede aktiviteter i samarbeid mellom forskere, studenter, sivilsamfunn, offentlig sektor, og andre samfunnsaktører.
- Andre relevante eksellensmiljøer som er viktige for bærekraftsatsningen kan vurderes inn for kortere eller lengre perioder. For eksempel, særlig relevante Sentre for fremragende utdanning eller Sentre for forskning på miljøvennlig energi. Eksisterende sentre som, for eksempel, HFs Oslo School of Environmental Humanities kan likeledes være aktuell for lokaler.

Faser i etableringen

Farmasibygget er meget godt egnet til å bli det nye Bærekrafthuset. Det har en god størrelse og det ligger sentralt på Blindern og i det som skal bli Oslo Science City. Bygget vil stå tomt etter farmasi flytter inn i det nye livsvitenskapsbygget i 2026. Deretter er oppussing nødvendig før innflytting av nye miljøer kan skje. Innflytting i Bærekrafthuset vil derfor

kunne skje tidligst etter i 2028. Av faglige grunner er det vesentlig at aktiviteter settes i gang så snart bærekraftsatsningen er vedtatt.

Derfor bør Bærekraftshuset allerede i 2023 etableres som konsept og virtuell satsning. Det innebærer at de miljøer som ønsker seg og er tenkt inn, går videre med vurderinger av hva som best kan gjøres for å videreutvikle bærekraftsamarbeid også før samlokaliseringen kan skje. Studentdrevet Grønt Kontor kan for eksempel etableres med lokaler annet sted på Blindern, det kan lages plan for Program for radikal tverrfaglig forskning og midlertidige lokaler kan identifiseres, slik at programmet kan starte allerede i 2024.

MØTEREFERAT

IDF-møte

Dato: 16.11.2022

Saksnr.: 2022/387

Til stede:

Fra arbeidsgiversiden:

Åse Gornitzka, Arne Benjaminsen, Johannes Falk Paulsen, Irene Sandlie, Hanna Ekeli, Jørgen Bock, Kristin Koren Viksjø (referent)

Fra arbeidstakersiden:

Ingunn Skjerve (Forskerforbundet), Cecilie Wingerei Lilleheil (Forskerforbundet), Elisabeth Perioli Bjørnstøl (Forskerforbundet), Sarah Younes (Akademikerne), Olav Stanly Kyrvestad (Akademikerne), Ariel Sevendal (Parat), Thomas Aulin VHVO, Simon Ødegaard (LHVO)

Meldt forfall: NTL

1) Gjennomgang av sakskart til Universitetsstyret 6. desember - informasjon v/universitetsdirektøren og rektor

Universitetsdirektøren gikk igjennom sakskartet til universitetsstyremøtet 6. desember.

Forskerforbundet oppfordret arbeidsgiver til å følge opp styreinformasjonssakene om status for bygge- og eiendomssaker, UiO i sentrum, The Guild og Circle U i senere IDF med perspektiv på koblingen til UiO, medfølgende forpliktelser og hvordan dette berører de ansatte.

Arbeidsgiver noterte innspillet.

2) Utkast internrevisjonens årsplan 2023 - drøfting

Direktør for Enhet for intern revisjon informerte om hovedpunktene i forslaget til revisjonsplan for 2023.

Forskerforbundet bemerket til oversikten over ikke-prioriterte revisjonsprosjekter at Forskerforbundet gjerne skulle ha sett at punkt 13. om trusler mot vitenskapelige ansatte, punkt 19. om midlertidighet, punkt 21. om Circle U og punkt 40. om revisjon av virksomhetsstyring på institutt eller senter også var prioritert.

Akademikerne støttet Forskerforbundets innspill og trakk særlig fram punkt 14. om trusler mot vitenskapelige ansatte som et viktig område.

LHVO støttet Forskerforbundet og Akademikernes innspill om risikoområder, og uttrykte i tillegg at EIR kunne ha økt kapasiteten. LHVO kommenterte at vernetjenesten på et generelt grunnlag er godt fornøyd med internrevisjonen.

Arbeidsgiver kommenterte at internrevisjonen styrker UiOs virksomhetsstyring, samtidig som EIR gir viktig støtte i enkeltoppdrag som for eksempel økonomistyring etter nye løsninger fra DFØ. Arbeidsgiver støttet organisasjonene i at ethvert område gjerne skulle ha vært prioritert, men at det for første gang er en realnedgang i budsjettene. Arbeidsgiver viste til at internrevisjonen dekker veldig godt innenfor de ressursene de har.

Direktør for Enhet for intern revisjon takket for gode innspill og ville ta disse med videre.

3) Høring om innføring av studieavgift for studenter fra land utenfor EØS m.m. - drøfting

Arbeidsgiver viste til at regjeringen i statsbudsjett for 2023 foreslår innføring av studieavgift for studenter fra land utenfor EØS-området og Sveits fra og med studieåret 2023/24 og forklarte at KD har sendt forslag om endring i UH-loven på høring med frist 7. desember. Arbeidsgiver fortalte at UiOs forslag til høringssvar er på intern høring hos enhetene med frist 18. november. UiO foreslår her at studieavgifter for studenter fra utenfor EØS og Sveits ikke bør innføres.

Forskerforbundet kommenterte at Forskerforbundet her er på linje med UiO og mener at forslaget om innføring av studieavgift er usolidarisk og bryter med gratisprinsippet for utdanning.

Akademikerne takket for et godt utkast til høringsinnspill og kommenterte at flere av Akademikernes organisasjoner vil levere høringssvar.

Eventuelt

- **Utlysning Circle U.**

Forskerforbundet viste til at Forskerforbundet har fått opplyst av arbeidsgiver at stillingen vil bli finansiert av satsningsmidler satt av fra Universitetsstyret og ønsket en kort orientering om budsjettet for satsningsmidlene.

Arbeidsgiver forklarte at det har vært satt av penger til dette arbeidet over flere år og at det med tanke på søknaden som skal skrives med frist 31. januar i juni ble vedtatt av Universitetsstyret at budsjettet til Circle U. skal styrkes med 2 millioner, noe som er en økning fra 5 til 7 millioner.

- **Kompensasjon for gjenbruk av digitale læremidler**

Forskerforbundet ønsket mer informasjon om status for saken om kompensasjon ved gjenbruk av digitalt materiale.

Arbeidsgiver opplyste at arbeidsgiver vil avvente endelig veileder fra UHR som er varslet å komme før jul før saken vurderes internt. Når UiOs vurderinger og innspill er klare tas dette til IDF som egen sak.